

BAMIDBAR

ŠABAT 31. SVIBNJA 2025. - 4. SIVANA 5785.

Prošlo je još jedno proljeće, još jedan krug neprijateljstva i raketnih napada koji uznemiruju živote milijuna naših braće i sestara u Izraelu.

Talmud spominje da postoje dva odjeljka u Tori poznata kao *tohaha*, i svaki od njih sadrži niz strašnih upozorenja. Oba se čitaju u značajnim trenucima našeg kalendara: jedan – u *Paršas Ki Savo* – nedugo prije Roš Hašane, a drugi – u *Paršas Behukosai* – kratko prije Šavuota. Njihovo mjesto u kalendaru sugerira nadu – prekrasno izraženu u Talmudu – da תכלה שנה וקללותיה תחל שנה וברכותיה, neka završi stara godina sa svojim prokletstvima i započne nova sa svojim blagoslovima. Sam Talmud bilježi kako je Roš Hašana očita nova godina, dok Šavuot skromnije služi kao nova godina za drveće.

Kad pogledamo iza drveća, Šavuot dijeli temeljnu sličnost s Roš Hašanom. Zadatak vremena visokih blagdana je *tešuva*, čija je središnja komponenta *kabala al ha'asid*, odnosno predanost potpunijem ispunjenju B-žje volje u budućnosti. Šavuot na sličan način obilježava trenutak kada je židovski narod učinio najveću *kabala al ha'asid*, preuzimajući obvezu da ispuni sve Hašemove zapovijedi prihvaćanjem Tore.

Ova zajednička tema Roš Hašane i Šavuota naglašava ključni sastojak za postizanje istinske prekretnice. Nova godina nije samo okretanje lista u kalendaru. To sigurno ne bi bilo dovoljno značajno da nam omogući da okončamo teško poglavlje prethodne godine i krenemo dalje. Obnova – istinski nova i drugačija godina – dolazi s promišljanjem, predanošću i promjenom koji mogu biti potaknuti čak i virtualnim iskustvom čitanja teškoća zabilježenih u Tori. Isto tako, možemo iskoristiti glas trenutačnih događaja, iz stvarnog života, kao faktor koji će doprinijeti takvom promišljanju i istinskoj predanosti i promjeni.

Dok idemo prema Šavuotu sa svim teškim iskustvima protekle godine, mjeseca i tjedna, iskoristimo priliku za promišljanje i predanost, da postupamo bolje, da budemo bolji, da prepoznamo dragulje i perspektive koje su nam ti izazovi podarili – bilo u našim osobnim, obiteljskim ili zajedničkim životima – i istinski okrenemo stranicu, zatvarajući time poglavlje velikih teškoća i dobijemo novi blagoslov za novu godinu.■

Rabbi Moshe Hauer, Tora kao način života

Alija po Alija

Sedra (i knjiga) BaMidbar započinje u Sinajskoj pustinji druge godine nakon izlaska iz Egipta, na Roš hodeš ijar. Nakon što je mjesec dana ranije bio podignut *Miškan*, sada treba prebrojati narod. Ovo se događa, u sklopu priprema za prvo putovanje od dolaska na Sinaj jedanaest mjeseci ranije. (Prethodno su već bila dva brojanja naroda: jedno, kada je narod izašao iz Egipta i drugo nakon grijeha sa Zlatnim teleutom). U 9. poglavlju, Tora nam govori o događajima koji su se dogodili tijekom nisana, prethodnog mjeseca. Raši nas kod toga uči dvije stvari: prvo, da Tora ne ide nužno kronološkim redom i drugo, u ovom konkretnom slučaju, B-g je izabrao da Knjigu BaMidbar ne započne u negativnom tonu. Negativnom, zbog toga što je Izraelski narod prinio *korban Pesah* svega jednodom (9. poglavlje) tijekom svih godina lutanja. (Nije im bilo dopušteno da prinose *korban Pesah* u narednim godinama jer su među sobom imali neobrezane djece. Do toga je došlo zbog opasnosti po tek obrezane bebe dok su putovali. Budući da je narod morao biti spreman da krene na put čim izađe nalog da se krene, oni su odgađali obrezivanje. Iako je to opravdan razlog za ne prinošenje *korban Pesaha*, on se svejedno smatra znakom sramote za narod, pa je B-g odlučio da ne započne knjigu BaMidbar u tom raspoloženju.

Bamidbar ima 1288 *p'sukim*, i po tome je druga knjiga po broju *p'sukim*, odmah iza *B'reišeit*. Također je druga i po broju riječi i slova po *sedri*. Međutim, 128,8 *p'sukim* po *sedri*, skida *B'reišeit* s prvog mjesta. U njemu ima 78 *p'sukim* više nego u *Š'mot*, no 305 riječi manje.

Kohen - prva aliya - 19 p'sukim - 1,1-19

Dolazi zapovijed od B-ga da se prebroji narod, točnije muškarci od 20 godina naviše. Dvadeset godina je prema Tori dob za vojnu službu. Aharon i predstavnik svakog plemena pomažu pri prebrajanju.

Popis je proveden onako kako je zapovijedeno.

Komentari ističu da su zapovijed da se narod prebroji dobili Moše i Aharon (a ne samo Moše) jer se prebrajanje vršilo pri sakupljanju/sakupljanjem pola šekela od naroda. Budući da je bio uključen novac, nije prikladno imati samo jednu osobu koja se time bavi. To je postalo etički standard kod bavljenja javnim sredstvima.

S druge strane... Jedan drugi komentator sugerira da se ovo prebrajanje nije vršilo šekelima, već izravnim brojanjem ljudi. Iako smo nau-

čili da je neprimjereno, pa čak i potencijalno opasno, izravno prebrajati ljude, u ovom je slučaju postojala direktna naredba da se ljude broji. Stoga ih neće zateći nikakvo zlo dok izvršavaju ove b-žanske zapovijedi. Ovo je suprotno od *Ki Tisa*, gdje Tora kaže: "**Kada** brojite, onda **morate** skupljati po pola šekela, itd. Tamo jezik u Tori pokazuje da je brojanje bilo jedna mogućnost ili praktičan način, ali ne i obavezno. Stoga je bila neophodna neizravna metoda.

K'ru'ei ha'eda, naziv za vođe naroda, napisan je s *judom* umjesto *vavom*, a tako se riječ i izgovara. Baal HaTurim kaže da na *jud* možemo gledati kao na presječeni *vav*, što nam govori da je među čelnicima bila i jedna "ne toliko dostojna" osoba. On kaže da je Šlumiel ben Curišadaj, poglavar u Šimonu, bio Zimri ben Salu, koji je izazvao B-žji gnjev koji je uništio na tisuće ljudi, sve dok Pinhasov čin nije zaustavio Zimriju (i pogibelj). To što je u svom imenu imao B-žje ime, nije mu pomoglo. Primijetite da se u priči o Pinhasu nalazi slomljeni *vav*, *vav* u *briti šalom*. Je li ovo možda *remez* (nagovještaj) poveznice?

Levi - druga aliya - 35 p'sukim - 1,20-54

Tora s ljubavlju bilježi rezultate popisa za svako pleme, počevši od Reuvena i imenujući ga prvencom Izraela.

(nastavak s 2. stranice) **OU Israel's Torah Tidbits: Alija po Alija**

S obzirom na sve "probleme" koje je Reuven imao, i činjenica da su Jehuda, Josef i Levi, svaki pojedinačno, završili s elementima onoga što je moglo biti Reuvenovo, zanimljivo je da Reuven zadržava naziv "b'hor".

Nakon što prebroji svako pleme, Tora daje konačan zbroj od 603.550. (Broj koji se općenito koristi da se opiše mnoštvo koja je izašlo iz Egipta je 600.000. To je očigledno zaokružen broj stvarnog ukupnog broja ljudi.) Uključujući žene i djecu, broj ljudi koji je napustio Egipat vjerojatno se kreće između 2 i 3 milijuna.

Levi'im se nije smjelo brojati zajedno s ostatkom naroda, već ih je trebalo prebrojati izdvojeno. *Levi'im* su bili zaduženi za nošenje dijelova *Miškana*, te za rastavljanje i podizanje *Miškana* svaki put kad je narod putovao. *Ne-Levi'im* nisu smjeli razgnjeviti B-ga time što bi se približili *Miškanu* na neodgovarajući način. Ovo se odnosilo i na tabor: *Levi'im* su se utaborili oko *Miškana*, a plemena su ostala podalje u svojim taborima.

LiVnei Jehuda... za sva plemena koristio se izraz *LiVnei*, osim za *Bnei Naftali*. Baal HaTurim kaže da je

kod njih bilo više žena nego muškaraca. U kasnijem prebrajanju stanovništva, "*bnei*" se koristi za sva plemena budući da su muškarci poumrirali – kod svih je bilo više žena.

Komentari ističu da je nizak broj populacije zabilježen kod Levija bio bliže onome što bi se očekivalo prema prirodnim demografskim kretanjima. Vrijednosti za ostatak naroda bile su neprirodno visoke. To je posljedica onoga što nam Tora kaže: "i kako su bili mučeni, tako su se množili". Među brojnim čudima koja su se dogodila u Egiptu, bila je i činjenica da se narod množio toliko silno u vrlo nepovoljnim uvjetima. Budući da Levijevo pleme nije bilo podvrgnuto teškim uvjetima ropstva, prirast njegovog stanovništva bio je "normalan".

Ako je prebrajanje naroda imalo i negativnu stranu, zašto je B-g zapovjedio Mošeu da broji ljude? Chidushei HaRi"m kaže da smo prebrajanjem mi postali *davar še'b'minjan*. To svakome od nas daje važnost koja nam neće dopustiti da budemo neutralizirani miješajući se s drugima (objašnjenje ovoga bit će na drugom mjestu).

Š'liši - treća alijsa - 34 p'sukim - 2,1-34

Sljedeća se zapovijed bavi položajem plemena kod postavljanja tabora, te redoslijedom trupa kod putovanja. Po tri su plemena formirala "tabor" pod jednom zastavom, na svakoj od strana svijeta oko tabora Levita. Vođa svakog "tabora zastave" vođa je "glavnog" od tri plemena, kako je naznačeno imenom tabora. Tabor Jehude bio je na istoku i trebao je biti prvi koji kreće na put. Reuvenov tabor na jugu slijedio je iza njih. Potom su išli *Levi'im* s *Miškanom*, tako da jesu i budu unutar naroda, a ne na njegovu obodu. Zatim je slijedio tabor Efrajima sa zapada, a posljednji koji su kretali na putovanje bili su oni iz Danova tabora, na sjeveru. Tora ponavlja da Levi nije ubrojen među plemena, i da je narod učinio kako mu je bilo zapovijedeno.

Glavno pleme svakog tabora zasnivalo se na *otot*, znakovima, koje je prenio Jaakov Avinu. Baal HaTurim ukazuje na podudarnost između Jaakovljevih blagoslova njegovim sinovima i ovim vođama tabora. Sva ki sin kojem se Jaakov obratio u drugom licu bio je voditelj tabora.

(nastavak s 3. stranice) **OU Israel's Torah Tidbits: Alija po Alija**

"Reuvene, ti ste moj prvenac", "Jehudo, tebe će braća tvoja priznati", "Dane ... tvoje spasenje", "Josef ... B-g tvog oca ... blagosilja te".

R'vi'i - četvrta alija - 13 p'sukim - 3,1-13

Tora nastavlja s imenima Aharonovih i Mošeovih sinova. (Zapravo, Mošeovi biološki sinovi se ne spominju. Komentari ističu da se Aharonove sinove smatralo i Mošeovima, jer ih je Moše podučavao Toru.)

Leviјevom plemenu treba dodijeliti zadatke pomaganja *kohanim* u njihovom radu i zaštitu *Miškana* i njegovog pokućstva. U biti, Levi će zamijeniti *b'hora* koji je bio posvećen od dana Izlaska (pa čak i prije toga). *B'hor* je izvorno trebao obavljati sve te zadatke *Levi'ima* (i *kohanim*), ali je kao posljedica onoga sa Zlatnim teletom tu privilegiju izgubio.

"Ovo su imena sinova Aharonovih, *b'hor* (prvenac) Nadav..." Uobičajeno čitanje *pasuka*, temeljeno na Taamei HaMikra (napomenama iz Tore), ukazuje na to da se Nadava prepoznaje kao Aharonovog *b'hora*. No, postoji okomita crta koja odvaja *b'hor* i Nadava, što sugerira da je Aharon *b'hor*; Nadav, koji je umro bez djece, zapravo ovdje nije *b'hor*. (Buduci da su djeca preminulog *b'hora* dobivala dvostruki dio imetka svog oca, da je Nadav imao djece on bi zadržao pravo *b'hora*.)

Hamiši - peta alija - 26 p'sukim - 3,14-39

Moše dobiva zapovijed da prebroji

Levi'im - muškarce u dobi od jednog mjeseca naviše. Geršonova grana obitelji bit će zadužena za materijal zavjese *Miškana*, što uključuje i obloge i dvorišnu ogradu. K'hat je zadužen za glavno sveto pokućstvo *Miškana*, što uključuje Aron, Šulhan, Menoru i žrtvenike. Merari je zadužen za građevni materijal: daske, potporne šipke, temeljna podnožja, stupove. Ukupno, prebrojano je 22.000 *Levi'im*.

Pojašnjenje... Ako se zbroje tri obitelji Levija - Geršon s 7500; Kehat s 8600; Merari s 6200 - ukupno dolazimo do 22.300, a ne 22.000, broja korištenog u razmjeni s prvorodencima. Raši objašnjava da su tih 300 "nestalih" *Levi'im* sami bili *b'horim* pa nisu bili dio službene razmjene - vidi u narednoj aliji.

Pažljivo odaberite svoje susjede. Raši ističe da je blizina *Degel Mahane Jehuda* taboru Mošea i Aharona te njegove obitelji imala pozitivan utjecaj na tri plemena Jehude, Jisahara i Zevuluna - tri plemena poznata po znalstvu Tore. S druge strane, Reuvenova blizina Korahu, a njegova Datanu i Aviramu dovela je do katastrofe.

Šiši - šesta alija - 12 p'sukim - 3,40-51

B-g potom kaže Mošeu da prebroji prvorodence plemena, od mjesec dana starosti naviše, kako bi se mogla održati službena svečanost zamjene *Levi'im* za *b'horim*. Moše ih broji i nalazi da ima 22.273 *b'horim*. Provodi se masovno "otkupljenje

prvorodenaca" zamjenom 22.000 *Levi'im* (*ne-b'horim*) za 22.000 *b'horim* te plaćanje po pet srebrnih šekela Aharonu i njegovim sinovima za preostala 273 prvorodenca.

Zamislite da se okupi 22.273 ljudi i da se zatraži od svakoga od njih da odabere kartu iz kupa od 22.273 karta, od čega na 22.000 njih stoje riječi **ben Levi**, a na 273 njih se nalazi 5 šekela. Ovo je, kaže Raši, način na koji su odredili tko će platiti 5 šekela za otkup.

Raši ističe da je svaki od 5 *š'kalim b'hora*, vrijedio 20 *gera*. 20 srebrnika je iznos koji su braća primila za prodaju Josefa. Očigledno, Raši smatra da postoji veza između prodaje Josefa i zahtjeva da se otkupe prvenci. Sjetite se da je Josef bio Rahelin prvenac.

Š'vi'i - sedma alija - 20 p'sukim - 4,1-20

Drugi popis *Levi'ima* započinje brojanjem grane obitelji K'hat - muškaraca u dobi između 30 i 50 godina. To je radna snaga u *Miškanu*. K'hatovci su najprije trebali pričekati da Aharon uđe u *Miškan*, ukloni *Parohet* i pokrije predmete u svetišu posebnim platnenim pokrivalima. Tek tada su *Levi'im* smjeli rukovati tim predmetima. Elazar, Aharonov sin, osobno je bio odgovoran za posebna ulja i tamjan *Miškana*. Tora upozorava *kohanim* da ne dovode u opasnost K'hatovce nepravilno vršeći pripreme za rukovanje najsvetijim predmetima. Posljednja 4 *p'sukim* su Maftir.■

Teme za razmatranje uz šabatni stol

Izabranost i Levi

Kada i zašto je pleme Levi izabrano da budu svećenici i Leviti? Je li odabir zasnovan na zaslugama? Ako je tako, zbog kojih djela? Zašto su prvorodenci bili zamijenjeni?

- Jubilees tvrdi da je pleme već bilo izabrano u doba prao-taca, kao nagrada za to što je Levi osvetio Dininu časti u Šehemu. Nasuprot tome, Raši ukazuje na lojalnost Levita Hašemu za vrijeme grijeha sa Zlatnim teletom. Koji pristup vam je uvjerljiviji? Kako bi Raši objasnio zašto je Aharon zaslužio svećeništvo unatoč tome što je bio uključen u izradu teleta?
- Nasuprot navedenim komentatorima, R"Y Bekhor Shor sugerira da je izbor bio praktične prirode. Iako su prvobitno svi prvorodeni bili određeni za službu, Hašem je zaključio da je bolje da se žrtvena služba ograniči na jednu rodoslovnju liniju. Koje su prednosti i nedostaci svakog modela (jedno pleme nasuprot po jednom pojedincu iz svake obitelji)?

Tanah i drevno bliskoistočno učenje

Sefer Bemidbar započinje s popisom nacije, koji je napravljen svega nekoliko mjeseci nakon ranijeg popisa opisanog u Šemot 38, kada je nacija prebrojana putem donacija u Miškan od po pola šekela. Ali zašto je bilo potrebno dvaput brojati narod u tako kratkom periodu? Osim toga, iznenađujuće je da je zbroj oba popisa stanovništva identičan. Kako je to moguće? Zar nije bilo smrti ni rađanja u mjesecima između njih?

- U. Cassuto se koristi znanjem o drevnim bliskoistočnim popisima stanovništva da bi sugerirao da su ta dva događaja bila dio jednog dugačkog procesa koji je započeo izgradnjom Tabernakla - Šatora sastanka. Možete li se sjetiti drugih primjera u kojima bi poznavanje bliskoistočnih normi moglo rasvijetliti biblijski tekst ili zakon?
- Kako se drugačije mogu objasniti identičan zbroj i potreba za dva popisa?

Ide li Tora kronološkim redom?

Kada zapisuje bilo koju priču, pisac

mora uravnotežiti međusobno konkurentne zahtjeve da ide kronološkim ili tematskim redom. Tora nije iznimka, i mada se čini da je kronološki red njezina zadana postavka, on se povremeno žrtvuje kako bi se postigli drugi ciljevi.

- U ranim poglavljima Sefer Bemidbara, čini se da izričiti datumi izričito upućuju da tekst nije ispričovijedan kronološkim redoslijedom. Zašto bi to mogao biti odabrani način prenošenja zakona i priča u ovom dijelu? Postoji li bilo koji drugi način na koji se može čitati ova poglavlja?
- Kad u odlomcima nema datuma, koje bi indicije ipak mogle postojati u tekstu da nam pruže dokaze za nekronološki redoslijed?
- Neki komentatori sugeriraju da kod sljedećih priča tekst ne ide kronološkim redom. Jesu li prijedlozi nekronološkog opisa događaja uvjerljiviji? Koje su šire posljedice tih prijedloga?■

Prevela Tamar Buchwald

Rabbi Menachem Leibtag:

Uvod u Sefer Bamidbar

Ovaj šiur ljubaznošću je ustupio The Tanach Study Center u spomen na Rabbi Abrahama Leibtaga

Paršat Naso sadrži nešto što se izgleda kao vrlo čudan razvoj tema. Uostalom, kakva logična veza postoji između:

- Dužnosti Levija u 4. poglavlju
- Zakona koji se tiču "korban ašama" u 5. poglavlju
- Zakona koji se odnose na "sota" u 5. poglavlju
- Zakona o "naziru" u 6. poglavlju
- "Birkat Kohanim" u 6. poglavlju
- Svečanosti posvećenja Miškana u 7. poglavlju

Dakako, ako upotrijebimo maštu, mogli bismo predložiti neke neizravne poveznice; ali ostaje činjenica - na prvi pogled, sve ove različite 'paršijot' izgledaju vrlo nepovezano.

Pa zašto ih Tora zapisuje zajedno?

Na vaše iznenađenje, ovojedni šiur NEĆE objasniti zašto su doista povezane. Umjesto toga, učinit ćemo upravo suprotno - predložiti ćemo razlog zašto ove paršijot NE idu logičnim slijedom!

Kako bismo objasnili zašto, proučit ćemo ukupnu strukturu Sefera Bamidbar - u potrazi za njegovom ujedinjućom temom. Dok to činimo, otkrit ćemo prilično fascinantno obrazac - koji će objasniti zašto postaje tako teško pronaći ujedinjuću temu za Sefer Bamidbar.

Uvod

U našoj dosadašnjoj seriji Parša, naš se pristup proučavanju Humaša temeljio na pretpostavci da svaki "sefer" nosi jedinstvenu temu. Da bismo otkrili te teme, proučavali smo razvoj 'paršiot' svakog Sefera.

[Za brzu rekapitulaciju, mogli bismo 'suviše pojednostaviti' i sažeti kako slijedi: Breišit se usredotočio na BEHIRA, Šmot na GEULA, a Vajikra na KEDUŠA.]

Slijedeći ovu metodologiju, očekivali bismo da bi se također mogla pronaći i objedinjujuća tema za Sefer Bamidbar. Međutim, kao što ćemo vidjeti, pronalaženje takve

teme za Sefer Bamidbar bit će mnogo teže, jer se čini da je kretanje njegovih mnogobrojnih 'paršijot' prilično proizvoljno.

Da bismo demonstrirali ovu poteškoću, već smo citirali (u našem uvodnom odlomku) primjer iz Paršat Naso. Uzmimo još jedan primjer iz Paršat Šelah, gdje nakon priče o 'uhodama' (vidi poglavlja 13-14) slijedi nekoliko potpuno nepovezanih micvot (vidi poglavlje 15):

- Zakoni o "nesahim" za korbanot
- Zakoni o odvajanju "hale" od tijesta
- Zakoni koji se odnose na korbanot "hatat" naroda
- Priča o onome koji je javno oskvrnuo šabat
- Micva u vezi cicitu

[Sličan fenomen javlja se u 28. i 29. poglavlju, u Paršat Pinhas, također u vezi sa zakonima o "musafim".]

Da još malo zakompliciramo, nalazimo i da su neki od zakona koji su zabilježeni u Sefer Bamidbar već spomenuti u Sefer Vajikra! [npr. 5:5-7 usporedi s Vajikra 5:20-25]

Dakle, što se događa u Sefer Bamidbar?

Da bismo odgovorili na ovo pitanje, moramo poduzeti sveobuhvatnu analizu knjige.

Podijeli i zavladaj

Za početak naše analize, moramo napraviti razliku između dvije osnovne vrste 'paršijot' koje susrećemo kada proučavamo Humaš općenito, a posebno Sefer Bamidbar:

1. **Narativ** - tj. PRIČA iz Humaša koja je u tijeku
2. **Zapovijedi** - tj. MICVOT koje B-g zapovijeda Bnei Jisrael da ih drže za sve generacije.

U našim dosadašnjim serijalima pokazali smo kako je svaki "sefer" Humaša bio (prvenstveno) jedne, ili druge vrste.

Na primjer:

- Sefer Breišit je prvenstveno bio NARATIV - tj. PRIČA o stvaranju i B-žjem savezu s Avot.

(nastavak s 6. stranice) **Rabbi Menachem Leibtag: Uvod u Sefer Bamidbar**

- Sefer Šmot je također primarno bio NARATIVAN (priča o Izlasku, itd.), iako je uključivao brojne micvot koje su bile predstavljene kao sastavni dio tog narativa. [Na primjer, Deset zapovijedi su zabilježene kao sastavni dio priče o Ma'amad Har Sinai.]
- Sefer Vajikra prvenstveno je bio MICVOT - predstavljene tematskim redom (iako je uključivao dvije vrlo kratke priče).

A kod Sefera Bamidbar?

Kao što ćemo vidjeti, on definitivno sadrži OBOJE narativ i micvot. Međutim, odnos između njegovog narativa i tih micvot prilično je zbunjujuć.

Da bude još kompliciranije, Sefer Bamidbar također sadrži dvije vrste micvot:

- **"Micvot LeŠa'a"** – zapovijedi koje se odnose samo na naraštaj pustinje (ali ne i na buduće generacije)
- **"Micvot LeDorot"** - zapovijedi koje se odnose i na buduće naraštaje

Da bismo pojasnili ovu razliku, evo nekoliko primjera:

Micvot LeŠa'a:

- Organiziranje tabora oko Miškana (poglavlja 1->4)
- Posvećenje Levita (8. poglavlje)
- Provođenje popisa u 26. poglavlju.

Micvot LeDorot:

- Zakoni o "sota" (5. poglavlje)
- Zakoni o "naziru" (6. poglavlje)
- Zakoni o "korbanot temidim u'musafim" (poglavlja 28->29).]

Kako su "micvot l'ša'a" u biti sastavni dio narativa koji je u tijeku, u našoj ćemo ih analizi jednostavno tretirati kao dio tekućeg narativa Sefera.

Nasuprot tome, čini se da većina "micvot l'dorot" u Sefer Bamidbar nemaju nikakve veze s pričom koja je u tijeku! Zapravo, više se čini kao da se 'upliću'.

Da bismo objasnili kako, sljedeći prikaz prati razvoj tema Sefera Bamidbar, i naglašava ovaj kontrast tako što MICVOT L'DOROT označava velikim slovima.

Dok proučavate ovaj prikaz, obratite pozornost na logičan tijek teme unutar njegovog narativa, za razliku od 'nasumičnog' kretanja njegovih micvot.

TEMA POGLAVLJA

1--4	Organiziranje tabora
5	KORBAN AŠAM
6	ZAKON O 'NAZIRU' BIRKAT KOHANIM
7	Posvećenje Miškana
8	Postavljanje Levijim
9	Prinos Korban Pesaha u pustinji / Putovanje slijedeći "anan"
10	Okupljanje tabora uz trubu / "hacocrot" Odlazak s Har Sinaja (20. ijara)
11	Prigovori tijekom putovanja ("mitoninim", "mitavim" itd.)
12	pritužbe protiv Mošea (Miriamin grijeh)
13	Grijeh 'uhoda' ("het ha'meraglim")
14	Kazna: 40 godina lutanja
15	ZAKONI O 'NESAHEM' (prinos vina i brašna) ZAKONI O: 'HALI' ZAKONI O: KORBAN IZ 'EJDA' ZAKONI O: SKRNAVLJENJU ŠABATA ZAKONI O CICITU
16-17	Korahova pobuna
18	ZAKONI O: KOHENOVOJ NAKNADI
19	ZAKONI O: TUMA UZROKOVANOJ MRTVIM TIJELOM
20-21	Događaji u 40. godini: Mirjamina smrt; Incident "mei meriva"; (Mošev grijeh) Aharonova smrt; Osvajanje Transjordanije itd.
21-24	Priča o Bileamu i Balaku
25	Grijeh Baal Peora i Pinhasov čin
26	Popis za naslijeđivanje Zemlje
27	Prijenos vodstva s Mošea->Jehošua
28-29	ZAKONI O KORBAN TAMID & MUSAF
30	ZAKONI O 'NEDARIM' [ZAVJETIMA]

(nastavak sa 7. stranice) **Rabbi Menachem Leibtag: Uvod u Sefer Bamidbar**

- 31 Rat protiv Midjana
- 32 Nasljedstvo Reuvena i Gada te polovice Menašea
- 33 Sažetak putovanja kroz pustinju
- 34 Smjernice za nadolazeće osvajanje Zemlje
- 35 Levitski gradovi i gradovi utočišta
- 36 Pitanja nasljedstva u vezi s Celafhadovim kćerima

Prije nego što nastavite, pregledajte još jednom ovu tablicu, no ovaj put zanemarite sve teme napisane VELIKIM SLOVIMA - a primijetite kako narativi (koji ostaju) sačinjavaju jednu podudarnu priču; tj. putovanje Bnei Jisrael od Har Sinaja (kroz pustinju) do dolaska u Arvot Moav (četrdesetak godina kasnije).

Stoga, ako jednostavno 'isfiltriramo' "micvot l'dorot" iz Sefera Bamidbar, ta priča (o onome što se dogodilo dok su putovali četrdeset godina kroz pustinju) pojavljuje se kao njegova primarna tema.

Skoro kao Sefer Šmot

Tako, čini se da je stil Sefera Bamidbar najsličniji Seferu Šmot. Baš kao što Sefer Šmot opisuje putovanje Bnei Jisrael od Egipta **do** Har Sinaja - plus različite MICVOT; tako i Sefer Bamidbar opisuje putovanje Bnei Jisrael **od** Har Sinaja prema Erec Kanaanu - plus različite MICVOT.

Međutim, još uvijek postoji velika razlika u stilu između ove dvije knjige, s obzirom na odnos između MICVOT i PRIČE u svakoj knjizi. Dok "micvot l'dorot" u Sefer Šmot čine sastavni dio njezinog narativa, većina "micvot l'dorot" u Seferu Bamidbar čini se da su potpuno nepovezane (ili u najboljem slučaju neizravno povezane) s njegovim trenutnim narativom.

Drugim riječima, micvot se u Sefer Šmot 'uklapaju' - dok se micvot u Sefer Bamidbar ne uklapaju!

Nadalje, kada pažljivo pogledate različite micvot l'dorot u Sefer Bamidbar (pogledajte gornji prikaz), primijetit ćete kako bi se većina njih vrlo lijepo uklopila u Sefer Vajikra!

Namjerni 'prekidi'

Da biste razumjeli ova zapažanja, još jednom pregledajte

gornji prikaz, i ovaj put zapazite kako se priča koja je u tijeku u Seferu Bamidbar povremeno PREKIDA određenim MICVOT, dok je tema tih micvot obično potpuno nepovezana s pričom koja je u tijeku.

Da bismo ilustrirali jedinstvenost ovog stila za Sefer Bamidbar, usporedimo ga s odgovarajućim strukturama Sefera Šmot i Sefera Vajikra.

Sefer Šmot bilježi priču o izbavljenju Bnei Jisrael iz Egipta (poglavlja 1->13), njihovom putovanju na Har Sinaj koje je uslijedilo (poglavlja 14->17) i događajima koji su se dogodili na Har Sinaju (poglavlja 18->40 / Matan Tora, het ha'egel i izgradnja Miškana). Kao sastavni dio te priče, Sefer Šmot bilježi i određene micvot koje su dane u to vrijeme. Na primjer, dok Bnei Jisrael napuštaju Egipat, zapovijeđeno im je da drže micvot Pesaha i Hag Ha'macota (koje obilježavaju taj događaj). U Ma'amad Har Sinai, Tora bilježi Deset zapovijedi i zakone Paršat Mišpatim, jer su oni dio tog saveza (vidi 24:3-7). Kao reakcija na "het ha'egel" (ili da uvijekovječi Ma'amad Har Sinai), Bnei Jisrael su dobili zakone o Miškanu.

Stoga zaključujemo da MICVOT u Sefer Šmot čine sastavni dio tijeka njegovog narativa!

Sefer Vajikra je sušta suprotnost jer prvenstveno sadrži "micvot l'dorot" organizirane po temama. Zapravo, jedini narativ koji nalazimo u Seferu Vajikra - posvećenje Miškana (8:1-10:10) - konkretno se odnosi na temu micve o kojoj se raspravlja (tj. različite korbanot).

Za razliku od te dvije knjige, Sefer Bamidbar sadrži stalni narativ, koji povremeno bude 'prekinut' s "micvot l'dorot" za koje se čini da imaju vrlo slabe tematske poveznice.

Rambanov uvod

Ova nam analiza može pomoći da razumijemo čudnu Rambanovu izjavu u njegovom uvodu na Sefer Bamidbar:

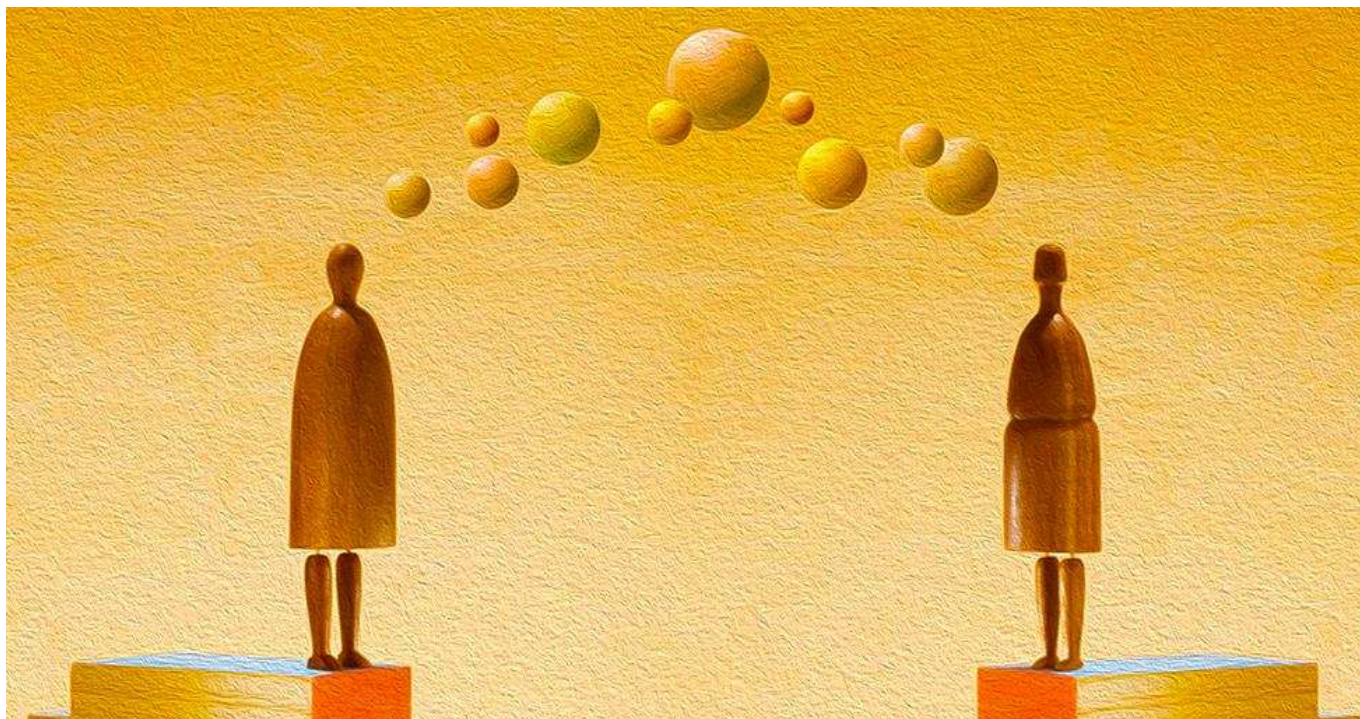
"... a ova se knjiga u potpunosti bavi s "MICVOT ŠA'A" koje su se primjenjivale samo tijekom boravka Bnei Jisrael u pustinji...";

Zatim, samo tri retka kasnije, Ramban daje vrlo hrabru, ali zbunjujuću izjavu:

"Ova knjiga NE SADRŽI nijednu MICVOT L'DOROT"

(nastavak s 8. stranice) **Rabbi Menachem Leibtag: Uvod u Sefer Bamidbar**

(zapovijedi za sve generacije) OSIM NEKOLIKO MICVOT KOJE SE BAVE S KORBANOT o kojima je Tora počela raspravljati u SEFER VAJIKRA, ali tamo nije završila njihovo objašnjavanje, već je ono završeno ovdje." [vidi Ramban 1:1]

Obratite pažnju na to kako Ramban pravi razliku između dvije vrste micvot koje se nalaze u Sefer Bamidbar, jedne vrste - "micvot l'ša'a" koja DOISTA pripada u ovaj sefer, dok druga vrsta - "micvot l'dorot" NE pripada!

Ova razlika između 'paršijot' koje DOISTA pripadaju i onih koje NE pripadaju – podrazumijeva da Sefer Bamidbar doista nosi jednu primarnu temu, tj. priču o četrdesetogodišnjem putovanju Bnei Jisrael od Har Sinaja do Arvot Moav. Priče i "micvot ša'a" koje se odnose na tu temu - 'pripadaju' u ovaj sefer, dok one micvot koje nisu vezane (za tu temu) ne pripadaju!

Ova razlika između 'paršijot' koje DOISTA pripadaju i onih koje NE pripadaju – podrazumijeva da Sefer Bamidbar doista nosi jednu primarnu temu, tj. priču o četrdesetogodišnjem putovanju Bnei Jisrael od Har Sinaja do Arvot Moav. Priče i "micvot ša'a" koje se odnose na tu temu - 'pripadaju' u ovaj sefer, dok one micvot koje nisu vezane (za tu temu) ne pripadaju!

[Zapazite da iako Ramban nije kao predgovor svom uvodu u Sefer Bamidbar stavio 'pitanja za pripremu i samostalno

proučavanje', očito je očekivao da je čitatelj svjestan ove općenite strukture!]

[Također imajte na umu da Ramban nikada eksplicitno ne definira primarnu temu Sefera Bamidbar, međutim on spominje da: Ova knjiga sadrži... čuda koja su izvedena za Bnei Jisrael i kako je On počeo predavati njihove neprijatelje ispred njih... i zapovjedio im kako Zemlju treba podijeliti među plemenima...]

Kako bismo razjasnili tu tematsku vezu između različitih narativa u Sefer Bamidbar, korisno je podijeliti knjigu u tri odvojena dijela:

Poglavlja 1-10: Kako se Bnei Jisrael pripremaju za svoje putovanje u Kanaan;

Poglavlja 11-25: Zašto ne uspijevaju stići do Kanaana (tj. njihovi grijesi); i

Poglavlja 26-35: Kako se nova generacija priprema za ulazak u zemlju.

U osnovi, ova je knjiga trebala biti priča o tome kako su Bnei Jisrael putovali od Har Sinaja do Izraela. Umjesto toga, ona postaje knjiga koja objašnjava kako i zašto nisu uspjeli stići do tamo.

A što je s MICVOT L'DOROT u Seferu Bamidbar?

Jesu li one jednostavno nasumične ili dijele zajedničku

(nastavak sa 9. stranice) **Rabbi Menachem Leibtag: Uvod u Sefer Bamidbar**

temu? Na prvi pogled čini se da većina ovih micvot nemaju nikakve veze s putovanjem Bnei Jisrael kroz pustinju.

Gdje sve one pripadaju?

Prije nego predložimo odgovor na ovo pitanje, pregledajmo ovaj popis micvot u Sefer Bamidbar i pokušajmo odrediti gdje one PRIPADAJU.

Uzmimo na primjer:

Paršat "Sota" (5:11-31) i Paršat "Nazir" (6:1-21): Obje ove 'paršijot' sadrže skup zakona koje Humaš naziva "torot" (ritualni 'postupci' /vidi 5:29 & 6:21), i usredotočuje se na to koje korbanot treba prinijeti. Stoga se čini da ove paršijot pripadaju među druge "torot" koje nalazimo u prvoj polovici Sefera Vajikra.

Paršat "Para Aduma" (19. poglavlje): Ovi zakoni očigledno 'pripadaju' u Paršijot Tazria/Mecora, zajedno sa svim ostalim zakonima o tome kako čovjek postaje "tamei" i potrebnim postupcima da postane "tahor".

Zakoni o "korbanot temidim u'musafim" (poglavljje 28->29): Ovi zakoni također jasno pripadaju u Sefer Vajikra, zajedno sa zakonima o praznicima u Paršat Emor (vidi Vajikra 23 / zapazite da na svaki praznik spomenut u Emor moramo prinijeti "išei reiah nihoah l'hašem", dok 28. i 29. poglavlje Bamidbara detaljno opisuje konkretnu "iše" (korban) koji se mora prinijeti za svaki praznik (vidi Vajikra 23:37).

Stoga se čini kao da je Humaš namjerno uzeo brojne paršijot o micvot, koje su mogle biti zapisane u Sefer Vajikra, i nasumično ih 'ubacio' širom narativa Sefera Bamidbar! Ali – zašto bi Tora uzela micvu koja 'pripada' u jedan sefer i premjestila ga u drugi?

Moglo bi se tvrditi da su te 'nesrodne paršijot' zabilježene u Seferu Bamidbar jednostavno iz 'tehničkih' razloga jer su slučajno bile predane Mošeu Rabeinu u to vrijeme (tj. tijekom ovog putovanja od Har Sinaja kroz pustinju). Na primjer, micva "šiluah teme'im" (5:1-4) - slanje nečistih osoba izvan tabora - najvjerojatnije je zapovijedena tek nakon što je tabor organiziran (vidi poglavlja 1-4).

Međutim, taj bi pristup objasnio samo neke od ovih paršijot, jer većina "micvot l'dorot" koje su zabilježene u Se-

feru Bamidbar izgleda da je dana u neko ranije doba (najvjerojatnije na Har Sinaju ili nakon "hakamat ha' Miškan"). Na primjer, zakoni o "tumat meit" (u 19. poglavlju) morali su biti dati prije nego što je Miškan podignut, inače bi za Kohanim bilo nemoguće vršiti "avoda". Nadalje, određene micvot zapisane u Bamidbar već su ranije spomenute u Humašu (npr. vidi 5:5-8 / usporedi s Vajikra 5:20-26).

Stoga se čini da je ovaj obrazac nalik na 'pauzu za reklame' u Sefer Bamidbar namjeran! I zato, naše pitanje mora biti preformulirano u: zašto Tora koristi ovu jedinstvenu strukturu u Seferu Bamidbar?

'Pešat' 'Draša'!

Ako je ova posebna struktura Bamidbara namjerna, onda je očito iskušenje pronaći vezu, čak i ako samo neizravno, između ovih 'nepovezanih micvot' i usporedno postavljenog narativa u Sefer Bamidbar.

Drugim riječima, čini se da Tora namjerno usporedno postavlja određene skupove zakona uz narativ koji je u tijeku, IAKO oni nisu povezani - kako bismo tražili tematsku vezu među njima! Dakle, kroz ovu posebnu strukturu, Tora nam u biti govori da napravimo "draš" kako bismo objasnili razlog za ovo usporedno postavljanje. [To bismo mogli nazvati "pešat" "draša".]

Na ovaj nas način, jedinstveni stil Sefera Bamidbar poziva da pronađemo TEMATSKU vezu između ovih "micvot l'dorot" i tekuće priče. I to je upravo ono što hazal rade u svojim raznim Midrašim.

[Ovo također objašnjava zašto tako često komentari postavljaju poznato pitanje: "lama nismeha..." (zašto su određene paršijot postavljene usporedno...?)]

Stoga, kada proučavamo Sefer Bamidbar, ne bismo se trebali iznenaditi ako nađemo određene paršijot o micvot koji izgledaju kao da ne pripadaju tamo. Unatoč tome, 'dužni smo' pokušati otkriti suptilniju poruku koju Tora možda prenosi putem namjernog usporednog postavljanja ovih micvot uz te narative.

Poznavajući ovo, sada ćemo predložiti neke moguće razloge za uključivanje ovih specifičnih paršijot o micvot u Paršat Naso, iako su mogli biti zabilježeni i u Sefer Vajikra.

(nastavak s 10. stranice) **Rabbi Menachem Leibtag: Uvod u Sefer Bamidbar**

Šehina u taboru

Prva tema Sefera Bamidbar je organizacija tabora ("sidur ha'mahanot") koji okružuje Miškan (od prvog do četvrtog poglavlja). Kao što smo objasnili prošli tjedan, ova reorganizacija tabora naglašava važnost međuovisnog odnosa između tabora ["mahine"] i Miškana, tj. između naroda i kohanim & leviim.

Ovo može objasniti razlog zašto je Sefer Bamidbar odabrao uključiti paršijot koje slijede:

"Šiluah Temeim" (5:1-4) Budući da je tabor bio organiziran tako da je prebivalište "šehine" u njegovom središtu, prva micva je ukloniti svakoga tko je "tamei" iz tabora.

"Gezel HaGer" (5:5-10) Ovdje nalazimo zakone koji odražavaju poseban odnos između naroda i kohanim. Ova micva započinje standardnim zakonom o "korban ašam" kako je objašnjeno u Paršat Vajikra (5:20-26). Halaha zahtijeva da prije prinošenja Korbana, prijestupnik mora prvo vratiti dug osobi ("keren v'homeš"). Ova 'paršija' također se odnosi na slučaj kada se isplata vrši kohenu, kada je osoba kojoj se duguje novac preminula i nije ostavila nasljednike (vidi Raši 5:8). 'Paršija' nastavlja općom izjavom o zakonskom vlasništvu nad desetinom koju nacija mora davati kohanim (vidi 5:9-10).

Paršat Sota (5:11-31) Ovdje ponovno nalazimo poseban odnos između Miškana i naroda, budući da je Kohen ključan u rješavanju problema u bračnom odnosu. Iako je ovo "korban minha", njegova priroda je sasvim drugačija od one korbanot spomenutih u Sefer Vajikra (vidi Ramban 5:9) - jer se prinosi samo kao dio ovih posebnih okolnosti, gdje kohen pokušava riješiti bračni problem u taboru.

Paršat Nazir (6:1-21) Ovdje nalazimo slučaj kada pripadnik naroda na sebe preuzme zakone slične onima za Kohena (vidi 6:6-8), kao i 'kedušu' Kohena. Obratite pažnju i na sličnost između Korbana kojeg "nazir" mora prinijeti (6:13-21) i posebnih Korbanot koje prinose Kohanim tijekom sedmodnevne ceremonije "miluim" (vidi Vajikra

8:1-30).

Birkat Kohanim (6:22-27) Blagoslov koji kohanim daje narodu još je jedan primjer veze između kohanim i tabora. Kohanim služe kao sredstvo preko kojeg B-g može blagosloviti Svoj narod.

Putovanje sa "Šehinom"

Dakle, zašto su upravo paršijot iz Sefer Vajikra utkane u Sefer Bamidbar? Netko bi mogao ponuditi odgovor koji je povezan s osnovnom temom svake knjige.

Prisjetite se našeg objašnjenja kako zakoni iz Sefer Vajikra odražavaju činjenicu da B-žja "šehina" sada prebiva u Miškanu. Stoga smo pronašli brojne zakone koji se odnose na posebnu razinu keduše u samom Miškanu u prvoj polovici Vajikra (npr. korbanot, tuma & tahara, itd.), kao i zakone koji se odnose na posljedičnu "kedušu" na cijelom taboru u drugoj polovici knjige (npr. zakoni "kedošim tihiju" [adam], praznici [zman], šemita [makom] itd.).

Sefer Bamidbar, s druge strane, raspravlja o tome kako Bnei Jisrael putuju kroz pustinju na svom putu u Obećanu zemlju. Uzimajući u obzir da će Bnei Jisrael sada putovati s Miškanom u središtu njihovog tabora (kao što je objašnjeno u uvodna četiri poglavlja), postaje tematski značajno da Tora povremeno prekida detalje tog putovanja s micvot iz Sefera Vajikra, posebno onih koji se bave posebnom vezom između Kohanim i naroda.

Kako Bnei Jisrael napuštaju Har Sinaj, sada se moraju baviti svjetovnim zadacima poput pripreme za osvajanje i naseljavanje Zemlje. Dok to čine, stalno se moraju podsjećati na svoje duhovne ciljeve, koje simbolizira Miškan u središtu tabora - i koji se primjenjuju u raznim zakonima koji se odnose na "kedušu" Am Jisraela - jer oni su B-žji narod. ■

Of Biblical Proportions by Chari Pere

www.obpcomics.com

©2009 Chari Pere

Rabbi Menachem Leibtag:

Bamidbar: 4 'Behorim': Redoslijed švatim

Ovaj šnur ljubaznošću je ustupio The Tanach Study Center u spomen na Rabbi Abrahama Leibtaga

Dvanaest plemena mnogo su puta navedena u Humašu, no iz nekog razloga, svaki put kada su navedena u Paršat Bamidbar - čini se da se mijenja njihov poredak!

U ovoj štampi pokušavamo objasniti zašto.

I Dio - Redoslijed Ševatim

U Paršat Bamidbar, "ševatim" [plemena] su navedena u tri različita slučaja - kada Tora raspravlja o:

(A) VOĐAMA (vidi 1:5-15); (B) Stvarnom POPISU švatim (1:20-43); (C) Njihovom SMJEŠTAJU oko Miškana (vidi 2:1-31).

Na temelju ova tri izvora, sljedeća tablica uspoređuje redoslijed švatim na svakom pojedinom popisu.

[Zvezdica -*- pored imena plemena naznačit će značajnu promjenu s jednog popisa na drugi:]

(A)	(B)	(C)
1) Reuven	Reuven	*Jehuda
2) Šimon	Šimon	*Jisahar
3) Jehuda	*Gad	*Zevulun
4) Jisahar	Jehuda	Reuven
5) Zevulun	Jisahar	Šimon
6) Efraim	Zevulun	Gad
7) Menaše	Efraim	Efraim
8) Benjamin	Menaše	Menaše
9) Dan	Binjamin	Binjamin
10) Ašer	Dan	Dan
11) Gad	Ašer	Ašer
12) Naftali	Naftali	Naftali

Razmotrite svaki od ovih popisa, i zapazite kako (i gdje) se poredak mijenja od popisa do popisa. Prije nego što predložimo razlog za ove promjene, počnimo s objašnjenjem o čemu se radi na svakom popisu.

Usporedba

Prvi popis - stupac (A) - čini se najlogičnijim. Zapazite kako su predstavljeni vođe svakog plemena:

- Prvo - Leina djeca (prvo najstariji),

- Potom - Rahelina djeca,

- Zatim - djeca 'šefahot' (sluškinja - Bilhe & Zilpe).

Drugi popis (kada je izvršen popis stanovništva) - stupac (B) - gotovo je identičan, ali s jednom vrlo neobičnom promjenom: GAD se 'pomaknuo prema gore' s 11. mjesta na 3. mjesto!

Bez očitog razloga, čini se kao da su Gada 'usvojila' Leina djeca.

U trećem popisu (kada su švatim raspoređeni oko Miškana) - stupac (C) - još jednom nalazimo da je Gad stavljen uz "bnei Lea". Međutim, ovoga puta nalazimo još jednu vrlo neobičnu promjenu: plemena Jehuda, Jisahar i Zevulun - NAJMLAĐA Leina djeca - 'skočila' su na vrh popisa (znači, ispred svoje starije braće Reuvena i Šimona)! Iako nema očitog razloga za ovu promjenu, trebali bismo očekivati da će biti značajna, jer ovaj posljednji popis odražava stvarnu formaciju u kojoj Bnei Jisrael putuju pustinjom na svom putu u Erec Kanaan (vidi Bamidbar 10:13-28).

Imajući to na umu, sada ćemo pokušati objasniti logiku ove 'reorganizacije' uzimajući u obzir svrhu Miškana i njegov strateški položaj unutar tabora Bnei Jisrael.

B-žanska podjela

Prisjetite se izvorne B-žje zapovijedi Bnei Jisrael o svrsi Miškana:

"v'asu li MIKDAŠ v'šahanti b'TOHAM" "Oni će načiniti svetište da mogu prebivati MEĐU NJIMA..." (vidi Šemot 25:8)

Obratite pažnju na to kako se ovaj pasuk može shvatiti i kao zapovijed - zapovijed da se podigne Miškan u SREDIŠTU tabora.

Stoga, kako bi se omogućio ovakav raspored, dvanaest plemena je podijeljeno u ČETIRI ZONE. Na taj će način Miškan biti jednako okružen sa sve četiri strane svijeta (istoka, juga, zapada i sjevera) skupinama od po tri plemena. Drugim riječima, da bi se stvorile četiri 'zone' od dvanaest plemena, švatim se moraju podijeliti u četiri grupe od po TRI plemena.

Međutim, svaka grupa od tri također treba i vođu - stoga se moraju izabrati četiri vodeća plemena, po jedno za svaki sektor.

Sada moramo objasniti koja su plemena odabrana da vo-

(nastavak s 12. stranice) **Rabbi Menachem Leibtag: Bamidbar: 4 'Behorim': Redoslijed švatim**

de ove četiri skupine (i zašto)?

Budući da je vodstvo obitelji odgovornost "behora" - prvorodenog sina - nalazimo da su četiri vodeća "švatim" jednostavno četiri Jaakovljeva sina koji posjeduju određeni aspekt 'prvorodenca' - odnosno: Reuven, Jehuda, Efrajim i Dan. Objasnimo zašto.

Reuven

Reuven je bio prvi sin kojeg je Lea rodila, stoga njegovo pleme očito postaje jedan od vođa.

Jehuda

Prisjetite se Sefer Breišita, kako je zbog Reuvenova grijeha (uzeo je sluškinju svoga oca/vidi Br. 35:22), Jaakov odlučio dodijeliti obiteljsko vodstvo drugom sinu. Budući da su Šimon i Levi također razljutili svog oca (zbog incidenta u Šehemu / vidi Br. 34:30), Jehuda je izabran kao vođa obitelji za Leinu djecu.

[Vidi također Jaakovljev blagoslov svojoj djeci u 49:3-12 & Divrei Hajamim I 5:1-2!]

Efrajim

Iako je Lea bila prva Jaakovljeva žena koja je rodila djecu, on je i dalje Rahel smatrao svojom 'glavnom' ženom. Stoga se Rahelino prvo dijete - Josef - također smatra "behorom". Zapravo, u svom blagoslovu Josefu na smrtnoj postelji, Jaakov ga nagrađuje 'dvostrukim dijelom' (vidi Brešit 48:5), onim dijelom koji je odvojen za prvorodenog sina. Međutim, zbog ovog 'dvostrukog dijela', oba se Josefova sina - Efrajim i Menaše - smatraju plemenima. Čak i mada smo možda očekivali da će "behora" biti dodijeljena Menaše, budući da je on bio stariji Josefov sin, Jaakov je umjesto toga "behora" Raheline djece dodijelio Efrajimu, kao što je objašnjeno u Brešit 48:17-19.

Dan

Djeca "šefahot" [sluškinja] također su postala sastavni dio Jaakovljeve obitelji, pa stoga prvorodeni te djece također dobiva status "behora". Dan postaje očiti izbor, budući da je prvorodenac Bilhe, Raheline "šifha", prve sluškinje koja je Jaakovu rodila dijete.

[Imajte na umu da su četiri vodeće pozicije jednako podijeljene između Jaakovljevih dviju žena: Rahel -2 i Lea -2.]

Tko pripada kojem vođi

Nakon što su određena ova četiri vodeća plemena, svakom od njih moraju se pridružiti po dva dodatna plemena kako bi se formirale potrebne četiri grupe od po tri.

S obzirom da se vođe biraju na temelju prvorodene djece Jaakovljevih žena, sasvim je logično da se svakom vođi pridruže i njegova najbliža braća.

Stoga:

- Reuvenu bi se trebali pridružiti Šimon i Levi, njegova dva mlađa brata. Međutim, Levi ima 'novi posao' i mora se utaboriti bliže Miškanu (vidi Bamidbar, poglavlje 3). Dakle, Reuvenu se pridružuje samo Šimon te on ostaje 'uskraćen' za jedno pleme.
- Kako bi Jehudina skupina bila potpuna, pridružuju mu se njegova dva mlađa brata: Jisahar i Zevulun.
- Efrajimu, "behoru" "Rahelinog doma", pridružuju se njegov brat Menaše i njegov stric Benjamin (Rahelin najmlađi sin). Time je i grupa "bnei Rahel" - također potpuna.
- Dan bi trebao biti vođa za svu djecu šefahot, tj. njegovog brata Naftalija i dvoje Zilpine djece: Gada i Ašera. No, kad bi bilo tako, njegova bi grupa imala previše plemena jer ih je ukupno četiri! Dakle, Danova grupa ima jedno 'ekstra' pleme.

S obzirom da je Reuven 'kraći' za jedno pleme, a da Dan ima jedno previše, sasvim je logično da jedno od Danovih 'prekobrojnih' prijeđe u Reuvenovu grupu. Iz tog razloga, Gad 'seli' iz svog 'domaćeg tabora' u Reuvenov tabor.

Ali zašto je odabran baš Gad?

Naftali ostaje s Danom, jer je Danov rođeni brat. Stoga nam ostaje da biramo između Gada i Ašera, dvoje Zilpine djece. Moglo bi se sugerirati da je Gad izabran jer je on najstariji sin.

Kako su putovali

Sada kada smo objasnili kako i zašto su plemena organizirana u četiri skupine, moramo objasniti smjer u kojem putuju (kao što je detaljno opisano u Bamidbar 2:3,10,18,25):

ISTOK - Jehuda, Jisahar i Zevulun [Bnei Lea]

JUG - Reuven, Šimon i Gad [Bnei Lea +Gad]

ZAPAD - Efrajim, Menaše i Benjamin [Bnei Rahel]

SJEVER - Dan, Naftali i Ašer [Bnei haŠefahot]

Kako Bnei Jisrael sada moraju putovati od Har Sinaja (kroz pustinju) prema Erec Kanaanu, osnovni smjer pu-

(nastavak sa 13. stranice) **Rabbi Menachem Leibtag: Bamidbar: 4 'Behorim': Redoslijed švatim**

tovanja je prema istoku. Stoga tabor na Istoku putuje prvi.

Čini se da je Jehuda izabran za ovaj smjer zbog svojih liderskih osobina. Podsjetimo se da ga je izvorno Jaakov izabrao zbog njegovih liderskih kvaliteta (on je preuzeo odgovornost za Binjamina), a oni su kasnije postali poznati po svojoj snažnoj vojsci (vidi Jehošua poglavlja 14-15).

Slijedi skupina Reuvena (na jugu), budući da su to ostala plemena od Lee. Efrajim ga slijedi (prema zapadu), dok vodi Rahelinu djecu. Kao što bismo i očekivali, djeca "šefahot" (koje vodi Dan) putuju posljednja.

S ovom pozadinom, sada se možemo vratiti našem izvornom pitanju i objasniti logiku iza tri proturječna redoslijeda švatim:

Lista A: Lideri

Predstavljanje plemenskih vođa (A) slijedi najlogičniji redoslijed: po majci/po rođenju, tj. Leina djeca - zatim Rahelina djeca - potom djeca šefahot.

[Iz nekog razloga, djeca šefahot nisu navedena po redoslijedu rođenja. Čini se da Naftali uvijek mora biti posljednji, a Ašer prethodi Gadu jer će ostati u taboru "bnei ha'sefahot."]

Lista B: Popis stanovništva

Popis (B) u osnovi slijedi isti redoslijed kao (A), ali već odražava 'transfer' ševet Gad u Reuvenov tabor, stavljajući ga na mjesto Levija (#3). Najvjerojatnije je to stoga što će ovaj popis biti osnova za organiziranje plemena u skupine od po tri.

Lista C: Raspored oko Miškana

Organizacija švatim oko Miškana (C) odražava ne samo Gadov novi položaj unutar Reuvenovog tabora, već i Jehudinu ulogu vođe u putnoj formaciji, jer on je predodređen da bude vođa svih švatim. [Vidi Breišit 49:10 - "Izjasur ševet m'juda..."] Stoga, ovaj popis počinje s Jehudom, nakon čega slijede plemena njegovog tabora, zatim Reuven i njegov tabor, itd.

Do ove točke, naša je rasprava bila uglavnom tehničke prirode. U drugom dijelu raspravljamo o značaju ovog posebnog načina na koji su se plemena utaborila oko Miškana.

II dio - Kada i zašto

Početni pasuk Paršat Bamidbar nas obavještava da se ova organizacija švatim i popis stanovništva dogodilo

prvog dana mjeseca ijara (u drugoj godini, vidi 1:1). Međutim, u pojedinostima svečanosti posvećenja Miškana, kako je zabilježeno u Paršat Naso, nalazimo prividnu kontradikciju. Objasnimo to.

Prisjetite se kako Paršat Naso opisuje posvećenje Miškana s posebnim korbanot koje su prinosili "nesi'im" [plemenski vođe], što se događalo tijekom prvih dvanaest dana nisana (vidi 7:12-83). Međutim, kada pogledate popis "nesi'im", primijetiti ćete da je njihov redoslijed potpuno isti kao redoslijed na listi (C)!

Drugim riječima, redoslijed po kojem su "nsiim" prinosili svoje korbanot (prvog nisana), bio je potpuno isti kao redoslijed po kojem su se plemena utaborila oko Miškana, kako je utvrđeno na prvog ijara.

Ovo dokazuje da je poseban poredak plemena (C) postojao već prvog nisana, mjesec dana prije popisa stanovništva prvog ijara! Ovo pak sugerira da je ova naredba već bila važeća, čak prije nego što su se Bnei Jisrael spremili za putovanje u Erec Kanaan!

Da bismo objasnili zašto, moramo shvatiti da je ova posebna organizacija švatim služila dvostrukoj svrsi - i vojnoj i duhovnoj:

- VOJNA - Da se tabor pripremi za putovanje vojničkim redom, u iščekivanju njihovog osvajanja Erec Kanaana.
- DUHOVNA - Da se cijelom narodu naglasi da se Miškan nalazi u SREDIŠTU tabora, kako bi prepoznali da B-žja ŠEHINA boravi među njima.

Objasnimo zašto:

(1) Popis u Paršat Bamidbar je vojne prirode, jer je pobrojao sve muškarce starije od dvadeset godina - "kol joce cava b'Jisrael" - jer oni će vojevati bitku za osvajanje Erec Kanaana (vidi 1:3).

Nadalje, kasnija organizacija dvanaest plemena u četiri sektora također je bila vojne prirode. Naposljetku, popis se provodi prvog ijara, jer će samo 20 dana kasnije Bnei Jisrael zapravo napustiti Har Sinaj (vidi 10:11) i započeti svoje putovanje u osvajanje Erec Kanaana.

(2) Mjesec dana ranije, kada je Miškan bio posvećen, nalazimo da taj isti redoslijed švatim već postoji. To znači da je i prije popisa tabor Bnei Jisrael već bio organiziran na način da se Miškan nalazio u njegovom središtu. Da bi se to postiglo, bilo je potrebno podijeliti dvanaest plemena u četiri skupine po tri, pri čemu je svaka skupina

(nastavak s 14. stranice) **Rabbi Menachem Leibtag: Bamidbar: 4 'Behorim': Redoslijed švatim**

bila postavljena uz Miškan na različitoj strani.

To bi značilo da čak i dok su još Bnei Jisrael bili utaboreni kod Har Sinaja, već je bilo važno podsjetiti ih (postavljanjem Miškana u središte) da je B-žja prisutnost u njihovoj sredini, i da postupaju u skladu s tim.

Šehina se vraća

Da shvatimo dodatnu važnost smještaja Miškana u središte tabora, trebali bismo također uzeti u obzir događaje koji su se dogodili nakon "Het haEgel" - grijeha zlatnog teleta.

Prisjetite se da je kao odgovor na "Het HaEgel", B-g dao upute Bnei Jisrael da skinu svoje 'krune' koje su primili na Har Sinaju (vidi Šemot 33:5-6), kao znak da On uklanja svoju Šehinu iz njihove sredine. Iz istog razloga, B-g je tada dao uputu Mošeu da premjesti svoj šator (mjesto gdje B-g razgovara s Mošeom) IZVAN tabora:

"I Moše je uzeo šator, i razapeo ga IZVAN tabora, na VEĆOJ UDALJENOSTI od tabora, i nazvao ga 'OHEL MOED', tada tko god bi tražio B-ga morao je otići u 'Ohel Moed' koji se nalazio IZVAN tabora." (Šemot 33:7)

Sama lokacija ovog "ohel moeda" [šatora sastanka] IZVAN tabora služila je kao stalni podsjetnik Bnei Jisrael da je B-g uklonio svoju Šehinu iz njihove sredine. Da bi se Njegova Šehina vratila, bilo je nužno da Bnei Jisrael izgrade Miškan:

"I oni će mi sagraditi Miškan, i JA ću BORAVITI U NJIHOVOJ SREDINI [v'šahanti b'TOHAM]" (vidi Šemot 25:8)

Stoga, reorganizacija tabora Bnei Jisrael na takav način da se Miškan nalazi u njegovom središtu služi kao znak narodu da je B-g doista vratio svoju Šehinu u tabor.

Zbog svog značaja, 'ostatak' ovog rasporeda plemena u taboru 'oko Miškana' nastavio se čak i nakon četrdeset godina u pustinji, kada su Bnei Jisrael konačno osvojili i naselili zemlju.

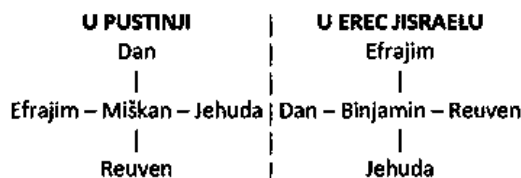
Da bismo objasnili kako i zašto, moramo razmotriti blagoslov Mošea Rabeinu plemenu Benjamin u Paršat v'Zot ha'Braha:

"A Benjaminu je rekao: "jedid Hašem - jiškon l'vetah alav..." [drago pleme B-žje - na čijem će području boraviti Njegova Prisutnost...] (vidi Devarim 33:12).

Iz tog razloga, hazal smatraju pleme Benjamin "nahlat šhina" [B-žjim teritorijem], jer ono je određeno da udomi Beit HaMikdaš.

Ako je tako, onda se nameće sljedeća paralela.

Prisjetimo se iz Sefer Jehošua, da kada plemena primaju svoje "nahalot" (kako je opisano u poglavljima 13->19), nalazimo vrlo sličnu strukturu!

Imajte na umu kako je u obje strukture mjesto ŠEHINE - bio to Miškan u pustinji ili Mikdaš u "nahalat Benjamin" - okruženo s ista četiri plemena 'vođa'! [Smjerovi su jednostavno rotirani za 90 stupnjeva (i obrnuti).]

Moglo bi se sugerirati da Tora posvećuje tako sitne detalje ovom načinu putovanja da bi naglasila kako Miškan služi ovoj dvostrukoj svrsi:

1. Djeluje kao simbol B-žje prisutnosti unutar izraelskog tabora (vidi Šemot 25:8 i gore), i...
2. Djeluje kao stalni podsjetnik za Bnei Jisrael, dok putuju, na njihovu božansku svrhu.

Dok se Bnei Jisrael pripremaju za svoj odlazak s Har Sinaja prema osvajanju Zemlje Izraela, suočit će se s novim izazovima. Na primjer:

Mogu li pretočiti ono što su naučili na Har Sinaju u norme svakodnevnog života nacije?

Hoće li biti u stanju ispuniti svjetovne zadatke vođenja bitaka, uspostavljanja nacije i obrađivanja zemlje itd., a da u isto vrijeme ostanu na duhovnoj razini Har Sinaja?

Ovaj tjedan, dok slavimo Jom Jerušalajim, ovaj izazov poprima poseban značaj. Možemo li mi, narod Izraela, nastaviti našu bitku za Jerušalajim i svjetovni posao održavanja sigurne i prosperitetne države, bez kompromisa po pitanju duhovnih ideala Har Sinaja?

Možemo li zadržati Jerušalajim ne samo kao jedinstveni glavni grad, već i kao grad kojeg karakterizira "cedek u'mišpat" (pravda i pravednost)?

Iako je Bet-Mikdaš, simbol ovog izazova, uništen prije otprilike dvije tisuće godina - i Paršat Bamidbar i Jom Jerušalajim mogu poslužiti kao godišnji podsjetnik na ovaj vječni izazov.■

Rabbi Jack Abramowitz:

Tarjag – 613 zapovijedi

Nakon nekoliko paraša koje su obilovale s micvot, prva paraša u knjzi Bamidbar ne iznosi niti jednu. Ne brinite, već sljedećeg tjedna imat ćemo novi niz micvot. ■

Sefer Hamicvot Hakacar

Zapovijedi koje se danas mogu poštivati

kako ih je sakupio Hafec Hajim

Pozitivne zapovijedi

70. Pozitivna je zapovijed skinuti teret s domaće životinje svog bližnjeg kada ona leži pod tim teretom

kao što Pismo kaže: *Ako ugledate magarca onoga koga mrzite da leži pod svojim teretom...svakako ćete mu pomoći (Š'mot 23,5)* - čak i ako je na njemu bio i veći teret od onog kojeg je mogao nositi. Dužnost je svakoga da skine teret s nje besplatno, bez plaćanja. Međutim, starješina kome je to ispod časti oslobođen je obveze. Ako netko rastereti pa natovari [životinju] i ona padne, ima obavezu ponovo je rasteretiti i opet [je] natovariti, pa makar to bilo i stotinu puta, kao što Pismo kaže (*isto*): *svakako ćeš mu pomoći*. I on mora ići s njime jedan parang (kako bi se uvjerio da je sve u redu), osim ako vlasnik tereta kaže: "Nisi mi potreban."

Negativne zapovijedi

178. Negativna je zapovijed da muško ruho, itd. ne smiju nositi žene

kao što Pismo kaže, *Žena neće nositi što pripada muškarcu (D'varim 22,5)*. To znači odjeću i urese za koje je općepoznato u gradu da su izričito za muškarce. Žena ih ne smije nositi. Niti smije brijati glavu poput muškarca.

Ovo je na snazi na svakom mjestu i u svako vrijeme.

179. Negativna je zapovijed da muškarac ne nosi žensku odjeću

kao što Pismo kaže, *niti će muškarac na sebe odjenuti žensko ruho (D'varim 22,5)*. "Žensko ruho" odnosi se na odjevni

predmet i ukrase za koje je u gradu općepoznato da su izričito za žene. Tako isto, ako muškarac iz tamnih vlasi iščupa sijedu vlas, s glave ili sa svoje brade – makar i samo jednu vlas; ili ako tamno oboji svoju kosu – sve i ako oboji jednu bijelu vlas – bilo kojim od tih postupaka on krši [zabranu]. Po zakonu učenjaka muškarac ne smije odstranjivati dlake iz svoga pazuha ili svoje stidne dlake. Tkogod ih odstrani sa mjesta [na tijelu] s kojega ih [uglavnom] nitko osim žena ne uklanja, treba ga izbičevati bičevanjem za neposlušnost. Međutim, dopušteno je odstraniti dlake s drugih udova i dijelova tijela, koje god to bilo, škarama.

Ovo je na snazi posvuda i uvijek.

Negativne zapovijedi

180. Negativna je zapovijed da ne oreš s bikom i magarcem upregnutima zajedno

kao što Pismo kaže, *Nećeš orati s bikom i magarcem zajedno (D'varim 22,10)*. Ovaj zakon jednako vrijedi za svaki posao koji netko radi s dvije vrste domaćih ili divljih životinja, od kojih je jedna nečiste [nekošer] vrste, a druga čiste vrste. Čak i ako ih je usmjeravao svojim glasom, a one su vukle, treba ga bičevati. Međutim, ako ih čovjek upari zajedno, on time ne zasluhuje kaznu – ukoliko ih ne vuče ili vodi. Čak i ako ih je stotinu vuklo ili vodilo zajedno, ili ako su sjedili na kolima [koje su životinje vukle], sve ih treba izbičevati.

Ovo je na snazi posvuda i uvijek, kako za muškarce tako i za žene. ■

Rabbi Dr. Azriel Rosenfeld:

Šulhan Aruh

Šulhan Aruh ("postavljeni stol") skup je onih područja halahe - židovskog vjerskog prava - koja su danas primjenjiva. Sastavio ga je Rabi Yosef Karo iz Safeda (Izrael) otprilike 1560. godine, i postao je općeprihvaćen kao mjerodavan nakon što ga je Rabi Moshe Isserles iz Krakova (Poljska) oko 1570. godine nadopunio napomenama (poznatim kao Mapa - "stolnjak") iznoseći pravorekne koje se drže aškenaski Židovi.

Dio II: Jore De'a

Poglavlje 22 - Svitak Tore

Svaki Židov (muškarac) treba napraviti kopiju ili kupiti knjige Tore, a posebice svitak Tore; vidi 270,1-2. Takve se knjige ne smiju prodavati osim ukoliko su potrebna sredstva za proučavanje Tore ili za druge važne svrhe, poput vjenčanja ili otкупnine (270, 1-2).

Svitak Tore može biti napisan jedino na koži košer životinje ili ptice (271,1), po mogućnosti na unutarnjoj površini vanjskog dijela kože (vidi 271, 3-4). Kožu mora Židov štaviti za tu svrhu (271,1); u vezi načina štavljenja vidi 271,2. Na koži se moraju napraviti linije (271a 5), a pisati se mora s odgovarajućom vrstom crne tinte (vidi 271, 6) i pi-

saljkom od trske (271,7). Pisanje se mora vršiti s namjerom (274,1) od strane odraslog religioznog muškarca Židova (vidi 281,1-5). Svaku riječ se mora naglas pročitati iz pisanog teksta prije nego li je se napiše (274,2).

Visina svitka trebala bi biti jednaka njegovom opsegu (272,1), a pisani redovi trebaju imati duljinu od 30 znakova (272,2). Svaki list kože treba imati između tri i osam napisanih stupaca (272, 3), a svaki stupac treba sadržavati između 42 i 60 redova (vidi 275,6). Na zadnjem listu može biti manje stupaca, ali tekst u posljednjem stupcu mora završiti na sredini donjeg retka (272,3-4).

Listovi moraju biti prišiveni zajedno tetivama košer vrste životinja; vidi 278,1-4. Između uzastopnih

stupaca (uz prostor za spajanje listova i namotavanje prvog i posljednjeg lista na štapove; vidi 278,2) treba biti margina od pet centimetara, na vrhu svakog stupca margina od 7,5 centimetara i na dnu margina od 10 centimetara (273,1). Treba postojati razmak između uzastopnih redaka širine jednog retka te četiri prazna retka između knjiga Tore (273,1).

Slova ne bi smjela varirati po veličini (vidi 273,2-3), a rubovi stupaca trebali bi biti što je moguće ravniji (vidi 273,3-5). Ako riječ bude izostavljena, ona se može umetnuti između redova, ali ne i između stupaca (273,6; 276,1). Slova bi trebala biti dobro oblikovana (274, 3.6), čitljiva (274,5) i odvojena malim razmacima (274,4) te bi između riječi trebao postojati razmak od jednog slova (274, 4). Riječi moraju biti ispravno napisane (vidi 275, 6) i ne smije biti nikakvih interpunkcija (274, 7). Na sredinama i krajevima brojnih specifičnih redaka moraju biti razmaci od devet ili više slova između odlomaka; vidi 275,1-2. U vezi rasporeda redaka pjesama u Izl 15,1-19 i Pnz 32, 1-43, vidi 275,3-5.■

Balashon - Hebrew Language Detective

Degel דגל je zanimljiva riječ. Pitajte bilo kojeg Izraelca - ili bilo koga tko govori hebrejski u vezi te riječi - i oni će vam reći da je njezino značenje "zastava". To je svakako neosporno značenje u suvremenom hebrejskom. Ali pretpostavljam da će odabrana nekolicina poznavati značenje koje je ona imala u biblijskom hebrejskom (zar ne?). I što se tiče toga, kada je došlo do promjene značenja? Ja još uvijek radim na tome...

U Tanahu, riječ *degel* se po prvi puta pojavljuje na početku knjige Bamidbar, u dijelu koji opisuje raspored tabora.

Redak 1,52 kaže:

וְחֹנּוּ, בְּנֵי יִשְׂרָאֵל, אִישׁ עַל-מַחֲנֵהוּ וְאִישׁ עַל-דִּגְלוֹ, לְצַבָּאוֹתָם

JPS-ov prijevod glasi: "Izraelci će se utaboriti četa po četa, svaki u svom sektoru i svaki pod svojim stijegom". Prijevod *degela* ovdje je "stijeg", koji je izvorno značio "zastavu ili neki drugi upadljivi predmet koji je služio kao mjesto okupljanja za vojnu silu".

Isto tako, redak 2,2

אִישׁ עַל-דִּגְלוֹ בְּאֶתֶר לְבֵית אֲבֹתָם, וְחֹנּוּ בְּנֵי יִשְׂרָאֵל: מִנֶּגֶד, סָבִיב לְאַהֲל־מוֹעֵד יְחֹנּוּ.

je preveden, "Izraelci će se utaboriti svaki sa svojim stijegom, pod zastavama domova svojih predaka, utaborit će se oko Šatora sastanka na odstojanju."

Međutim, Milgrom se, u svojem (JPS) komentaru na Bamidbar, ne slaže s prijevodom *degela* kao "stijega". U vezi 2,2 on piše:

Hebrejski *degel* možda je izvorno označavao vojnu zastavu. To podržava akadski *dagalu*, "gledati", i *diglu* "pogled". Značenje "zastave", je kasnije pro-

šireno asocijacijom koja uključuje podjelu vojske, baš kao što su *ševet* i *mate*, dva naziva za "pleme", vjerojatno izvedena od naziva za "štap", koji je služio kao zvanični plemenski način raspoznavanja (usp 1,45; 14,17-18). Značenje "jedinica" bolje odgovara ovom kontekstu, kao što pokazuje redak 3, te je podržan od strane Targuma i Septuaginte, kao i aramejske upotrebe čemu svjedoče ostaci keramičkih posuda iz Arada (br. 12) i papirusi iz Elephantine, iz perzijskog razdoblja. Oni su sačinjavali garnizon od 1.000 muškaraca koji su živjeli zajedno sa svojim obiteljima, i kao što potvrđuju aramejski dokumenti iz perzijskog razdoblja, oni su bili ekonomska i pravna jedinica, kao i vojna jedinica. Ova situacija vrlo je slična ustroju i funkciji izraelskih plemena u pustinji, kao što je prikazano u knjizi Brojeva. Značenje "vojna jedinica" prisutno je također u ratnom svitku iz Kumrana.

Redak 3 kojeg Milgrom spominje kaže:

וְהַחֲנִינִים קִדְמָה מִזְרָחָהּ, דִּגְלֵי מַחֲנֵה יְהוּדָה לְצַבָּאוֹתָם

JPS ga prevodi kao "utaborili su se s čeone, odnosno istočne strane: zastave Judinog sektora, četa po četa." No Milgrom primjećuje da bi prijevod trebao zapravo glasiti

"utaborile se ... jedinice". Glagol "utaborili" tumači prijevod *degela* više kao "jedinica" nego kao "zastava".

(Interesantno je primijetiti, ima onih koji tvrde da se porijeklo akad-

riječi *dagalu* može pratiti čak i dalje od njenih semitskih korijena, i da je povezana s indoeuropskim korijenom *deik, koji ima značenje "pokazivati", i ishodište je mnogih engleskih riječi uključujući riječi "*teach*-podučavati" i "*diction*-dikcija". Moj prijatelj Mike Gerver, koji je mnogo bliži toj teoriji od mene, predložio mi je da dodam "napomena vrlo sumnjivog karaktera (no još uvijek vrijedna da se uvaži)."

Moskowitz u Daat Mikra na Bamidbar također se slaže da je ovdje značenje *degela* "jedinica". On piše da je to značenje *degel* imao ne samo u Tanahu, već i u rabinskom hebrejskom, kao i u Midrašu (*Šmot Raba* 16,7) - אין דגלים אלא צבאות - "*Degalim* ne znači ništa drugo do trupe". On piše da je riječ povezana s arapskim *dajjalah* - "veliko mnoštvo". Za razliku od Milgroma, on tvrdi da je značenje "zastava" sekundarno, i da potječe od izvornog značenja "sektor, jedinica".

Bilo da se razvila od "zastave" do "jedinice pod zastavom", ili od "jedinice" do "zastava koja predstavlja jedinicu" lako je to prihvatiti. Međutim, većina učenjaka kaže da s kraja na kraj Tanaha, *degel* označava jedinicu. (U drugim slučajevima - nekoliko u Šir HaŠirim i jedan u Tehilim, često se prevode kao da *degel* znači "zastava", ali Daat Mikra i drugi objašnjavaju, da se odnose na prizor ili vojnu jedinicu). U talmudskom hebrejskom, svi primjeri *degela* koje sam uspio pronaći raspravljali su ili navodili gornji odjeljak iz Bamidbara. (Riječ *digla* דגלא pojavljuje u Beica 30a i Bava Mecia 83a, ali i drugi rukopisi imaju tu riječ koja se pojavljuje drugačije napisana.)

Dakle, izgledalo bi da se prihvatanje *degela* kao zastave dogodilo u post-talmudskom razdoblju. Rav Saadia Gaon na 1,52 prevodi *degel* kao מרכז *merkaz* - za što Kapach kaže da označava "određeno mjesto

(nastavak s 18. stranice) **David Curwin: Balashon, detektiv za hebrejski jezik Degel**

na koje je vojnik dodijeljen" - tj. vojnu jedinicu.

Ako idemo još dalje, dolazimo do Rašija. Raši piše u vezi 2,2:

כל דגל יהיה לו אות מפה צבועה תלויה בו

Prije nego li nastavim, htio bih spomenuti da me često pitaju zbog čega ove tekstove ne pišem na hebrejskom. Osim toga što bi moje neizbježne pogreške u hebrejskoj gramatici odvlačile pažnju od sadržaja, smatram da postoji implicitna poteškoća u pisanju o jeziku na samom tom jeziku. Ovaj Raši je dobar primjer toga. Siguran sam da je Raši točno znao na što je mislio kada je napisao riječ *degel*. Ali to nije jasno njegovim čitateljima, pa sam pronašao dva različita prijevoda Rašija, svaki s potpuno drugačijim značenjem *degela*.

Prvi je Metsudah edicija Rašija. Oni taj komentar prevode kao:

Svaki će stijeg imati [kao] svoje znakovlje tkaninu u boji obješenu o njega

Oni prevode *degel* kao "zastavu", što je svakako popularno shvaćanje te riječi. Međutim, u ovom kontekstu ono nema puno smisla - zašto bi zastava imala tkaninu obješenu na

nju?

Judaica Press, mijenja taj prijevod, pa *degel* znači sekcija:

Svaka će sekcija imati svoj vlastiti stijeg, sa zastavom u boji koja visi s njega

Oni prevode *ot* אות kao "stijeg", za kojega je vjerojatno da s njega visi zastava. (Jedna stranica govori da *degel* zapravo znači koplje, jarbol, za zastavu. To bi bila zgodna paralela sa *ševet* i *mate*, koje je Milgrom ranije spomenuo - međutim, nisam pronašao njihov izvor. Možda je to njihova vlastita interpretacija Rašija.)

Artscroll također nudi za *degel* "sekcija", što je blaga varijacija prijevoda iz Judaica Pressa:

Svaka sekcija će za sebe imati znak, naime, komad tkanine u boji koji visi u njihovoj sredini.

Glavna je razlika kako oni prevode *ot* - Artscroll kaže da je *ot* bio tkanina. U svojim bilješkama na Rašija na 1,52, oni pišu:

Za razliku od ostalih komentatora, koji דגל razumiju kao "zastavu", Raši ga vidi kao "podjelu, raspored

snaga, vojnu formaciju." To se vidi po komentarima na 2,2... Vidi Rašija na Izaija 5,26, natuknica נס לגויים, gdje on u detalje opisuje zastavu, ali nijednom ne upotrebljava riječ דגל. Pogledajte također njegove komentare na Psalme 20,6, Pjesme nad pjesmama 2,4 i 5,10.

Tko su ti "ostali komentatori"? Vjerojatno najstariji kojega sam mogao pronaći je Ibn Ezra, koji na 2,2 piše da se "znak nalazio na svakom *degelu*" pa kreće opisivati slike na *degelu* svakog plemena (on je ujedno i najraniji primjer kojega daje Ben-Yehuda). Do 19. stoljeća, bilo je nužno da Shadal napiše da

degel nije izvorno značio barjak ili zastava, jer to je značenje *ota*, kao u "svaki sa svojim *degelom*, pod zastavama (*otot*)". On je umjesto toga poput Onkelosa i svih ranih prijevoda, opisivao kao "uredno grupiranje" ... i vidjet ćete na više mjesta u odlomku da se *degel* odnosi na ljude, a ne barjake ... No, s vremenom, riječ je posuđena u značenju "zastava", jer je svaki *degel* imao zastavu ...

I na kraju, kao što sam spomenuo gore, Ben-Yehuda piše da je danas, i u govoru i književnosti, jedino značenje *degela* - "zastava".

Tako smo vidjeli kako se riječ transformira od toga da se odnosi na stvarnu skupinu ljudi, do zastave koja ih simbolizira. Moj je otac često citirao poljsko-američkog filozofa Alfreda Korzybskog, koji je rekao da "zemljovid nije teritorij". (Već smo prije napomenuli da engleska riječ za zemljovid - *map* - dolazi od hebrejske riječi *mapa* - što znači zastava) Nije nam ideja da ovime pobrkamo opis nečega sa samom stvari.■

Rabbi Mordechai Kamenetzky:

Izbrojani

Knjiga Brojeva počinje upravo tako – s mnogo brojeva. Broji Židove koji su bili u pustinji i dodjeljuje posebne dijelove svakom plemenu. Svako pleme ima svoju zastavu i položaj unutar velikog izraelskog tabora. Strateški su smješteni oko Miškana i shodno tome grupirani. Ova podjela je donekle problematična. Zašto ne postoji koncepta velikog stapanja naroda pod jednom zastavom?

Nadalje, izdvajanje Levijeva plemena postavlja daljnja pitanja. "Približi Levijevo pleme i neka stoje pred Aharonom i neka mu služe" (Levitski zakonik 3:6). Tora navodi konkretne zadatke Levijevih potomaka te upozorava stranca, običnog Izraelca, da se ne pokušava priključiti tim zadacima. Zašto postoji ta daljnja podjela među Židova? Zašto Izraelac ne može obavljati zadatak *kohena*, a *kohen* zadatak Levija, a Levi zadatak Izraelca?

Veliki Arturo Toscanini dirigirao je 3. Beethovenovu simfoniju krajem 1930-ih s NBC-jevim simfonijskim orkestrom. Koncert na otvorenom održavao se na Lewissom stadionu gradskog Sveučilišta i bio je dobro posjećen. Slavni trubač, Harry Glanz, trebao je svirati trubu izvan pozornice, što je bio sastavni dio izvedbe ovog djela.

Ljudi su masovno dolazili kako bi čuli velikog trubača pod palicom još uspješnijeg Toscaninija. Glanz se smjestio u kutu, oko 15-ak metara

iza pozornice, spreman da na znak odsvira svoje note. Dok se koncert bližio tom trenutku, Toscanini je visoko podigao svoj štapić, čekajući da začuje oštre zvukove Glanzova roga. Oni nikada nisu došli. Sve što je vidio bio je krupni zaštitar kako se hrva s nesretnim glazbenikom na travi iza pozornice.

Stražar je pokazivao na pozornicu. "Budalo!" vikao je, "kako ti pada na pamet puhati u taj rog ovdje straga? Zar ne vidiš da se gore održava koncert?"

Ne može svatko tko poželi biti na pozornici. Na koncertu Svemogućeg, svaki muzičar ima svoje mjesto koji simfoniju čini mnogo ljepšom. Imam prijatelja koji putuje po Sjedinjenim Državama i zaustavlja se na *minjan* diljem zemlje. "Često," uskliknuo je, "kad pitaju, 'Ima li *kohena* ovdje?' imam poriv popeti se tamo i pretvarati se da sam *kohen*. Uvijek sam želio znati kako je to biti prozvan prvi!"

Srećom, on, kao i većina nas, razumije da svaka osoba u narodu Izraela, bio to muškarac ili žena, ima jedinstvenu ulogu. Ponekad se uloge igraju iznutra, ponekad izvana, no trubači izvan pozornice jednako su važni kao i oni na pozornici. Ako jurnemo na pozornicu kako bismo zasvirali neusklađeno s ostalima, možemo uništiti prekrasnu harmoniju pažljivo izvođenog koncerta.

Izraelac ima *micvot* koje *kohen* ne može vršiti. On može posjetiti umirućeg i pomoći pri pokopu bilo kojeg preminulog. Izraelac je taj koji daje desetinu i podržava siromašne. *Kohen* i *Levi* ne nasljeđuju zemlju s koje bi mogli izvršiti mnoštvo zapovijedi. Istina, Izraelac ne može služiti u Hramu, ali njegov zvuk trube može odjekivati jednako glasno kao i zvuk trube njegova brata. Sve dok je svira tako da se uklapa s ostalima.

Gut šabes ■

Rabbi M. Kamenetzky je dekan Ješive South Shore.

Rabbi Lord Jonathan Sacks:

Ljubav zakona

Jedna od najzanimljivijih scena u anglo-židovskoj povijesti dogodila se 14. listopada 1663. Prošlo je tek sedam godina otkako Oliver Cromwell nije našao nikakvu zakonsku prepreku za Židove koji su živjeli u Engleskoj (otuda takozvani "povratak" 1656.). Mala sinagoga otvorena je u Creechurch Laneu u Londonu, preteći Bevis Marksa (1701.), najstarijeg i danas prisutnog mjesta židovskog bogoštovlja u Britaniji.

Poznati pisac dnevnika Samuel Pepys odlučio je posjetiti taj novi kuriozitet da vidi kako se Židovi ponašaju tijekom molitve. Ono što je vidio zapanjilo ga je i zadivilo. Slučajno ili Providnošću, na dan njegovog posjeta bila je Simhat Tora. Ovo je njegov opis onoga što je vidio:

A njihov Zakon koji vade iz Kovčega nosi nekolicina muškaraca, četvorica ili petorica u svemu, i oni ga dodaju jedan drugome; i je li to želja svakoga od njih da ga nosi, ne mogu reći, tako su ga nosili uokolo po prostoriji dok se pjevalo... Ali, G-spo-de! Vidjeti taj nered, smijeh, komešanje i ne pažnju, već pomutnju u cijeloj njihovoj službi, više poput životinja nego poput ljudi koji poznaju pravog B-ga, učinilo bi da čovjek ne poželi vidjeti ih više, a ja uistinu nikada nisam vidio, niti mogao zamisliti da u svijetu postoji tako apsurdno izvedena religija kao što je ova.

To nije bila vrsta ponašanja na koju je on navikao u kući bogoštovlja.

Postoji nešto jedinstveno u vezi s odnosom Židova prema Tori, način na koji stojimo u njejoj prisutnosti kao da je ona kralj, plešemo s njom kao da je nevjesta, slušamo njene priče i proučavamo ju, kao što kažemo u molitvama, kao "naš život i

dužinu naših dana." Postoji samo nekoliko dirljivijih molitava od one iz poeme koju govorimo prilikom *Neila*, na završetku Jom Kipura: *Ein šijur rak ha'Tora ha'zot*: "Ništa nije preostalo," nakon uništenja Hrama i gubitka zemlje, "osim ove Tore." A knjiga, svitak, bila je sve što je stajalo između Židova i očaja.

Pustinja za Izrael simbolizira granični prostor između ropstva i slobode, prošlosti i budućnosti, izgnanstva i povratka...

Ono što ne-Židovi (a ponekad i Židovi) ne uspijevaju shvatiti jest kako u judaizmu Tora predstavlja zakon kao ljubav i ljubav kao zakon. Tora nije samo "otkriveno zakonodavstvo" kao što ga je Moses Mendelssohn opisao u 18.stoljeću. Ona predstavlja B-žu vjeru u naše preteke kojima je povjerio stvaranje društva koje će postati dom za Njegovu prisutnost i primjer svijetu.

Jedna od ključnih stvari kako je to funkcioniralo sadržana je u parši Bamidbar, koju uvijek čitamo prije Šavuota, kao podsjetnik na davanje Tore. To nas podsjeća koliko je u judaizmu centralna ideja divljine – pustinje, ničije zemlje. *Midbar*, pustinja, daje ime našoj parši i cijeloj knjizi. U pustinji su Izraelci sklopili savez s B-gom i primili Toru, njihov ustav kao naroda pod vlašću B-ga. Pustinja je mjesto radnje četiriju od pet knjiga Tore i upravo su tamo Izraelci iskusili njihov najintimniji odnos sa B-gom, koji im je izveo vođu iz stijene, manu s neba i okružio ih oblacima slave.

Kakvu priču čitamo ovdje? Tora nam govori o tri stvari koje su temelj židovskog identiteta. Prva je jedinstveni fenomen da je u judaizmu zakon dan prije zemlje. Za svaki drugi narod u povijesti, slučaj je bio obrnut. Najprije su imali zemlju, zatim naselja, najprije u malim skupinama, zatim u selima, mjestima i gradovima. Zatim su došli oblici reda i uprave te zakonskog sustava: prvo zemlja, a zatim zakon.

Činjenica da je u judaizmu Tora bila dana *bamidbar*, u pustinji, prije no što su uopće ušli u zemlju, značila je da Židovi i judaizam zasebno mogu opstati i očuvati svoj identitet čak i u izgnanstvu. *Budući da je zakon došao prije zemlje, čak i nakon što su Židovi izgubili zemlju, još su uvijek imali zakon.* To je značilo da su čak i u izgnanstvu, Židovi i dalje bili narod. B-g je ostao njihov vladar. Savez je još uvijek bio na snazi. Čak i bez geografije, oni su imali tekuću povijest. Čak i prije no što su imali zemlju, Židovima je bila dana mogućnost da prežive izvan nje.

Drugo, postoji zanimljiva poveznica između *midbar*, 'pustinje,' i *davar*, 'riječi.' Dok su drugi narodi nalazili bogove u prirodi – u kiši, zemlji, plodnosti i sezonama poljoprivredne godine – Židovi su otkrili B-ga u transcendentnosti, ponad prirode, B-ga kojeg se ne može vidjeti, već Ga se može čuti. U pustinji nema prirode. Umjesto toga tamo je praznina i tišina, tišina u kojoj čovjek može čuti nezemaljski glas Onoga-koji-je-ponad-svijeta. Kao što je rekao Edmond Jabes: "Riječ ne može prebivati osim u tišini drugih riječi. Govoriti, prema tome znači, osloniti se na metaforu pustinje."

U tišini pustinje Izrael je postao narod kojem primarno religiozno iskustvo nije bilo gledanje, nego slušanje: Šema

(nastavak s 22. stranice) **Rabbi Lord Jonathan Sacks: Ljubav zakona**

Jisrael. B-g Izraela objavio se kroz govor. Judaizam je religija svetih riječi, u kojoj je najsvetiji predmet knjiga, svitak, tekst.

Treće, i najupečatljivije, je tumačenje koje su proroci dali onim godinama koje su oblikovale narod, a u kojima su Izraelci, koji su tek izašli iz Egipta i još nisu ušli u zemlju, bili sami s B-gom. Hošea, predviđajući drugi izlazak, kaže u B-žje ime:

*... Odvest ću je u pustinju
(kaže B-g o Izraelcima)*

I nježno joj govoriti...

*Ondje će mi ona odgovarati kao u
dane svoje mladosti,*

Kao u dan kad je izašla iz Egipta.

Jeremija kaže u B-žje ime: "Sjećam se vjernosti tvoje mladosti, kako si me kao nevjesta ljubila i slijedila me kroz pustinju, kroz zemlju nezasijanu." *Šir haŠirim*, Pjesma nad pjesmama, sadrži redak, "Tko je ona koja dolazi iz pustine oslonjena o dragog svog?" (8,5).

Zajednička svim ovim tekstovima je ideja pustine kao medenog mjeseca na kojem su B-g i njegov narod, predstavljeni kao ženik i nevjesta, bili sami zajedno, uživajući svoje jedinstvo u ljubavi. Da ne bude nejasnoća, u samoj Tori vidimo Izraelce kao neposlušne, tvrdoglave ljude koji se žale i bune protiv B-ga. Pa ipak, proroci su u retrospektivi gledali stvari drugačije. Pustinja je bila vrsta *jihuda*, zajedništva u samoći, u kojem su se B-g i Njegov narod povezali u ljubavi.

Najpoučljivije u ovom kontekstu je djelo antropologa Arnolda Van Gennepa koji je usmjerio pozornost na važnost *rituala prelaska*. Društva razvijaju rituale kojima obilježavaju prelazak iz jednog stanja u drugo – iz djetinjstva u zrelu dob, primjerice, ili iz neženje u oženjenog – i ti

rituali uključuju tri faze. Prva je *odvajanje*, simbolični prekid sa prošlošću. Posljednja je *pripajanje*, ponovni ulazak u društvo sa novim identitetom. Između tih dviju faza dolazi ključna faza *tranzicije* u kojoj se čovjek, koji je odbacio jedan identitet, ali još nije prihvatio drugi, preoblikuje, ponovno rađa.

Gennep je koristio izraz *liminalni*, od latinske riječi za 'prag' kako bi opisao tu prijelaznu fazu kada smo u nekoj vrsti ničije zemlje između starog i novog. To je ono što *pustinja* simbolizira za Izrael: granični prostor između ropstva i slobode, prošlosti i budućnosti, izgnanstva i povratka, Egipta i Obećane zemlje. Pustinja je bila mjesto koje je učinilo mogućom tranziciju i transformaciju. Tamo, u ničijoj zemlji, Izraelci su, sami s B-gom i jedni sa drugima, mogli odbaciti jedan identitet i prihvatiti drugi. Tamo su mogli biti ponovno rođeni, ne više kao faraonovi robovi, već umjesto toga kao sluge B-ga, pozvani da postanu "kraljevstvo svećenika i sveti narod."

Gledajući na pustinju kao na 'prostor između' možemo bolje uočiti poveznicu između Izraelaca u vrijeme Mojsija i pretka čije ime su nosili. Jer upravo je Jakov među patrijarsima bio onaj koji je imao najintenzivnija iskustva s B-gom u tom graničnom prostoru, između mjesta koje je ostavljao i onog prema kojem je putovao, sam i u noći.

Upravo je tamo, bježeći od svog brata Ezava, a prije no što je stigao u

Labanovu kuću, on imao viziju ljestava koje su sezale od zemlje do neba sa anđelima koji su se penjali i spuštali njima, i tamo se, na svom povratku, borio se sa strancem od večeri sve do zore te mu je bilo dano ime Izrael. Te epizode sada možemo gledati kao predznak onoga što će se kasnije dogoditi njegovim potomcima (*maase avot siman le-banim*, "djela očeva znak su za ono što će se kasnije dogoditi njihovoj djeci").

Pustinja je tako postala mjesto rođenja potpuno novog odnosa između B-ga i ljudi, odnosa izgrađenog na savezu, govoru i ljubavi koja je konkretizirana u Tori. Daleko od velikih centara civilizacije, narod se našao sam s B-gom i tamo uživao u vezi koju ni izgnanstvo ni tragedija ne mogu slomiti. To je moralna istina koja kuca u srcu naše vjere: s B-gom nas ne povezuje ni moć, ni politika, već ljubav.

Radost proslavljanja te ljubavi dovela je kralja Davida do toga da "poskakuje i pleše" kada je Kovčeg saveza bio donesen u Jeruzalem, čime je zaslužio prijezir Mihal, kćeri kralja Šaula (2.Sam. 6,16), a mnogo godina kasnije to isto dovelo je engleske Židove iz Creechurch Lanea do toga da plešu na Simhat Tora, čime su zaslužili prijezir Samuela Pepysa. Kada ljubav pobijedi dostojanstvo, vjera je živa i zdrava.

Šabat šalom ■

Prevela Anja Grabar

Rabbi Berel Wein:

Brojanje: Izazovi i mogućnosti

Prebrajanje Židovskog naroda, poput onoga koje se pojavljuje u ovojtoj *parši* uvijek je teško za ocijeniti i razumjeti. Što li to trebamo naučiti iz svih pojedinosti opisa i naizgled vrlo preciznih brojki? Jedna opća pouka da svaki Židov ulazi u broj - i da ga treba ubrojiti, najočitija je. Ali tu se pouku može naučiti i iz mnogo konciznijeg izvoda Židovske populacije umjesto iz dugačkog opisa koji se pojavljuje u *parši*.

Mislim da ovdje poruku čini sam glasnik. Pod time mislim reći da Tora svoj odnos prema Židovskom narodu želi pokazati jednostavno zadržavajući se na "nepotrebno" dugačkom detaljnom prebrajanju njihovih brojeva. Za one s kojima smo u odnosu ljubavi, nema nepotrebnih ili suvišnih postupaka ili gesta. Rabini ovu vrstu odnosa uspoređuju, na iskrivljeni način, s čovjekom koji broji svoj novac.

Na primjer, kriterij za brzinu i intenzitet izgovaranja riječi molitve

je brzina kojom bi se netko poslužio pri brojanju vrijednih novčića. Brižljivo brojanje samo je po sebi izraz duboke vezanosti za ono što se broji. Svaki puta primijetim da ljudi, kada odlaze od bankomata, redovito prebrajaju novčanice koje su dobili. To nije samo razborit čin; to je i čin ljubavi i važnosti. Tako je i prebrajanje Židova u *parši*, čak i svojim pojedinostima i duljinom, logično i ima puno smisla.

Dodatno razumijevanje ovog pitanja može se naći u opisu onih koji su ih brojali, a ne samo u opisu onih koje se prebrajalo. Moše, Aharon, Elazar i Itamar vođe su Židovskog naroda. Oni su odgovorni za tjelesno i duhovno dobro Židovskog

naroda kao cjeline. Dio njihovog zadatka je i to da nekako poznaju sve milijune pripadnika njihovog naroda - da ostvare neku vrstu odnosa i sklonosti prema svakom pojedinom Židovu.

Vođe Izraela sebe su uvijek doživljavale kao roditelje svih Židova. Neki Židovi žude za ljubavlju, dok je drugima nužna vrlo kruta ljubav. Ta ogromna raznolikost - dvanaest različitih plemena koja se prebrajaju zasebno prije nego li se sjedine u jednom ukupnom broju čitavog naroda - Židovskog naroda, naglašena je njihovim običnim pojedinačnim prebrojavanjem.

Odgovornost za sudbinu Židovskog naroda teško je breme koje vođe moraju nositi. Ali, ono je neizbježno i automatski dolazi s dužnošću vođe. I oni koji prebrajaju Židovski narod su upravo vođe naroda, koji su u svakom trenutku svjesni da se ljudi oslanjaju na njihovo vodstvo i mudrost. A uz to, oni moraju biti svjesni i da se na neki način mora

(nastavak s 24. stranice) **Rabbi Borel Wein: Brojanje: Izazovi i mogućnosti**

udovoljiti potrebama i razvoju svakoga od onih koji su prebrojani.

Zato prebrajanje Židovskog naroda nisu vođama Izraela tek puke brojke, već lista izazova i mogućnosti koji se pred njima nalaze. Neka bi i oni koji broje i oni koje se prebraja među Izraelom u naše dane bili silni u broju, duhu i postignućima.

Uvijek me fasciniralo pitanje zašto se ova knjiga Biblije i ovojčedno čitanje Tore naziva *Bamidbar* - u pustinji. Rabini Midraša ustvrdili su da je pouka koju ovdje nalazimo da Tora ostaje samo kod onih osoba koje iz svoje sredine uklone sve drugo, i budu otvorene i nenastanjene poput pustinje.

Ipak, možda se iz upotrebe pustinje kao pozadine za događaje i zakone koji se nalaze u ovoj četvrtoj knjizi Tore ovo može i drugačije shvatiti. Jedan od tih drugačijih uvida ima veze sa sposobnošću vode da preobrazi neplodnu pustinju u plodno mjesto bujnih polja i voćnjaka.

Ovdje u Izraelu, pustinja Negev koja je prije pedeset godina počimala južno od Hevrona, sada je pomaknuta mnogo kilometara dalje, južno od Beer Šebe. Do toga je došlo zbog nacionalnog sustava provođenja voda i drugih načina dovođenja vode u to područje naše zemlje. Pustinja je doslovce procvjetala, kao ispunjenje drevnih proročanstava iz Izaije.

Voda može prevladati sušu i neplodnost pustinje Negev. U Kaliforniji, pustinjske doline pretvorene su u oazu američkog povrća sustavom skretanja vode iz rijeke Colorado. I ponovo, u ovom je slučaju voda bila ključ za preobrazbu pustinju u vrt i voćnjak. Širom svijeta postoje planovi za pretvaranje pustinja u ora-

---

**Tora ostaje samo
kod onih osoba
koje iz svoje sredine
uklone sve drugo,
i budu otvorene
poput pustinje.**

---

nice. Međutim, slatka voda je vrijedna i često oskudna roba i borba da je se otkrije i bolje iskoristiti za upotrebu u poljoprivredi za ljudsku upotrebu ne prestaje.

Sveposvud u knjigama proroka Izraelovih, kao i u Talmudu, sama se Tora metaforički uspoređuje, pa čak i naziva vodom. I baš kao što voda ima sposobnost da pustoš i neplodnu pustinju pretvori u pravi Edenski vrt, tako i Tora može ispuniti prazninu u našim srcima i dušama i učiniti nas plodnim svetim

narodom.

Tora, poput vode koja je predstavlja, ima tu ogromnu regenerativnu snagu. Knjiga *Bamidbar* će nas, u svojem pripovijedanju mnogih tužnih i tragičnih događaja koji su zadesili Izrael za vrijeme njegovog boravka u pustinji, stalno podsjećati na moć vode/Tore da obnovi Židovski narod da ima svrhovito postojanje sa vrlo plodnim dostignućima unatoč svih njegovih neuspjeha i nazadovanja.

Bez obzira koliko tmuran i neplodan bio pustinjski krajolik u kojem se trenutno nalazimo, mi uvijek trebamo biti svjesni sposobnosti Tore da nas osvježi i obnovi. Židovski je narod drevan narod, no naša sposobnost da se pomlađujemo nikada nije oslabila. Bili smo i jesmo stalno hranjeni vodama Tore, bez obzira u kojoj smo se pustinji našli ili se nalazimo.

Tako je odluka židovske tradicije da ovu knjigu Tore nazove imenom *Bamidbar* - u pustinji - učinjeno sa svrhom da nam prenese poruku nade, stalnog izbavljenja i ponovnog rađanja.

Šabat šalom i hag sameah.■

Rabbi Yissocher Frand:

Zašto tako malo Levita?

Tora bilježi da je Moše, nakon što je prebrojao Bnei Jisrael, posebno prebrojao pleme Levijevo. Leviti su brojani od dobi od mjesec dana navise i bilo ih je 22.000. Ramban postavlja osnovno demografsko pitanje: Muška populacija plemena Levijevog, koja je brojana od trideset dana navise, brojala je manje od polovice sljedećeg najmanjeg plemena, unatoč činjenici da su sva ostala plemena brojana tek od dvadeset godina navise! Ramban pita: Zašto je bilo tako malo Levita?

Ramban nudi odgovor na ovo pitanje. On kaže da ovo potvrđuje učenje *hazal* o pasuku "Kako su ih (Egipćani) progonili (Židove), tako su se oni umnožavali i tako su se širili..." [Šemot 1:12]. Što su više Egipćani pokušavali smanjiti naš broj svojim ropstvom i progonom, to nas je više Hašem blagoslivljao i dopuštao Židovskim ženama rađaju više djece odjednom, uzrokujući populacijsku eksploziju među Djecom Izraela. *Hazal* uče da pleme Levijevo nije bilo podvrgnuto ropstvu. Bili su oslobođeni rada i progona koje su trpila druga plemena. Stoga, budući da nisu bili dio progona, nisu bili ni dio blagoslova populacijske eksplozije, i posljedično je njihova ukupna populacija na kraju razdoblja egipatskog ropstva bila mnogo manja od one drugih plemena.

Ohr HaChaim HaKadosh citira ovog Rambana i nije zadovoljan onim što nudi. On daje svoj jedinstveni – i na neki način, zapanjujući – odgovor: Gemara kaže da se Amram razveo od svoje žene (nakon što je imao samo dvoje djece – Mirjam i Aharona). Njegovo obrazloženje za to bilo je da, s obzirom na tešku situaciju Židova u Egiptu (Židovska muška djeca u to vrijeme bila su po rođenju bacana u Nil), nije želio donositi više djece na svijet. Amram je

bio *gadol ha'dor* (predvodnik naraštaja). Bio je i poglavar plemena Levijevog. Kada su ostali pripadnici njegovog plemena vidjeli da se Amram razveo od svoje žene, i svi ostali su se također razveli od svojih žena. Iako Gemara kaže da se Amram predomislio u vezi s tim i ponovno oženio svoju ženu Joheved, Ohr HaChaim sugerira (ovo je njegova spekulacija) da ga ostali Leviti nisu slijedili u tom činu, i ostali su odvojeni od svojih žena.

Ohr HaChaim navodi razlog njihove motivacije: Pleme Levijevo je u Egiptu imalo relativno dobar status. Nisu bili podvrgnuti istim užasima i neizrecivoj patnji koju su morali podnositi ostali Židovi. Posljedično, cijenili su živote koje su vodili i cijevali su život općenito. Oni jednostavno nisu mogli podnijeti pomisao da na svijet donose djecu samo da bi ih bacili u Nil da se utope ili da ih napuste (kao što je bio slučaj s Amramovim trećim djetetom, Mošekom).

Ironično, budući da su ostali Židovi toliko patili, oni su manje cijenili život i nekako su se pomirili s mišlju da im djeca mogu biti oduzeta. Njihovi su životi bili toliko potlačeni i bili su toliko potišteni da su osjećali da je život gotovo bezvrijedan. Posljedično, pomisao da im se djeca oduzmu činila se gotovo "dijelom svakodnevice" i stoga ih to nije spriječilo da donose više Židovskih duša na svijet! Tako su malo cijenili život da se nisu s užasom povukli pred pomisli što bi se moglo dogoditi njihovoj djeci koja će se roditi, kao što su to činili Leviti.

Jedina analogija koje se mogu sjetiti jest da u nekim zemljama svijeta život nije toliko vrijedan kao što je u Sjedinjenim Državama. U Americi (a tim više to vrijedi i u Erec Jisra-

elu), velik dio opće percepcije stanovništva je da svaki život ima beskonačnu vrijednost. Leviti nisu željeli donositi djecu na ovaj svijet. Trebamo li rađati djecu koja će patiti? Trebamo li rađati djecu koja će biti ubijena? Nećemo imati takvu djecu!

Ostali Izraelci, koji su živjeli nepodnošljivim životom, nisu bili toliko uplašeni idejom da donose djecu na svijet, koja bi i sama imala jadan životni put. Ovo je zapanjujuća ideja, ali ako o njoj razmislimo, vjerujem da je možemo razumjeti.

Kao rezultat ove pojave, piše Ohr HaChaim, pleme Levijevo imalo je znatno manje djece od porobljenih plemena.

Bach objašnjava zagonetni komentar Baal HaTurima

Talmud [Sota 12a] dodatno rasvjetljuje gore spomenuti incident. Kada se Amram razveo od svoje žene (ne želeći donositi više Židovske djece na svijet u tako teškim okolnostima), njegova mala kći Mirjam rekla mu je: "Oče, tvoja je uredba gora od Faraonove uredbe. Faraonova uredba utječe samo na dječake; tvoja uredba utječe i na mušku i na žensku djecu!" Talmud navodi da je Amram prihvatio kćerinu kritiku, i to je podloga za pasuk "Otišao je čovjek (*va'jeleh iš*) iz doma Levijevog i oženio se kćeri Levijevom" [Šemot 2:1]. Rabini pitaju: "Odakle je otišao?" I odgovaraju: "Postupio je po savjetu svoje kćeri (da ponovno oženi Joheved)."

Baal HaTurim ističe da se izraz "*va'jeleh iš*" (i otišao je čovjek) nalazi na samo dva mjesta u cijelom Tanahu. Jedno je već spomenuti pasuk: "*va'jeleh iš m'Beis Levi va'jikan es bas Levi*," a drugo je u Knjizi o Rut: "*va'jeleh iš m'Beis Lehem Jehuda...*" (I čo-

(nastavak s 26. stranice) **Rabbi Yissocher Frand: Zašto tako malo Levita?**

vjek je otišao iz Betlehema Judina da boravi na Moapskim poljanama) [Rut 1:1].

Baal HaTurim (koji nije imao računalno) svakako ne ukazuje samo na zanimljivu neobičnost riječi. Kada iznosi ove spoznaje, on nešto poručuje. Nažalost, Baal HaTurim nam ne čini uslugu objašnjavajući značenje povezanosti između ova dva *pesukim*. Ali na neki način, učinio nam je uslugu, jer to daje svim *daršanim* u svakoj generaciji priliku da predlože vlastite uvide objašnjavajući vezu između "*va'jeleh iš m'Beis Levi...*" (što je bio pobožan čin – Amram je uzeo natrag svoju ženu i želio donositi djecu na svijet) i "*va'jeleh iš m'Beis Lehem Jehuda...*" (gdje je Elimeleh, predvodnik svog naraštaja, napustio svoj narod napuštajući Erec Jisrael u vrijeme gladi i pobjegao u Moav, što je očito bio grešan čin).

Bach (Rav Joel Sirkis [1561-1640]), u *seferu* nazvanom *Meišiv Nefesh*, dijeli zanimljivu ideju. On kaže da Elimeleh nije počinio zao čin u Knjizi o Rut. On nije napustio svoj narod. On je to učinio zbog Nebesa (*l'Sem Šamajim*). Elimeleh je proročki znao (*b'ruah ha-kodeš*) da Mošijah mora vući svoje porijeklo od kćeri Moavskih. Međutim, budući da je bio svjestan, da postoji *halaha* koja kaže "Ni Amonac ni Moabac ne smiju ući u Hašemovu zajednicu..." [D'varim 23:4] (a u tom trenutku nije bilo poznato da se ova *halaha* odnosi samo na muške Moavce da se ne žene u Židovske obitelji) i stoga su se ljudi distancirali od bilo kakvog potencijalnog braka s nekim moabitskog porijekla, Elimeleha je mučilo to što se Mošijah nikada neće roditi. Stoga se on sam prihvatio toga da sa svojom obitelji ode na Moavske poljane, jer je osjećao da će se tamo, nekako, naći sa ženom u svojoj obitelji koja će po-

stati matrijarh Mesijanskog Kralja.

To je sličnost koju Baal HaTurim ističe između ova dva *pesukim*. "*Va'jeleh iš m'Beis Levi va'jikal es bas Levi*" iznjedrio je Mošea Rabeinu, Izbavitelja iz Egipta, prvog izbavitelja u Židovskoj povijesti. A "*va'jeleh iš m'Beis Lehem Jehuda...*" u konačnici je iznjedrio konačnog izbavitelja. Kao što je Amramova namjera bila rađati žene (kao što mu je Mirjam istaknula, Faraon je dekretom odredio smrt samo muškim Židovima, no Amramovo odvajanje od žene isključilo je mogućnost dolaska na svijet i žena), tako je i Elimelehova namjera pri odlasku na Moavska polja bila rađati žene (tj. Rut, matrijarhinju Davidijanske monarhije).

Sve je dobro što se dobro svrši

Posljednji pasuk u Paršas Bamidbar glasi: "Ali neka ne dolaze i ne gledaju dok se svetinja unosi, da ne umru." [Bamidbar 4:20] Kada su Leviti nosili *Aron HaKodeš*, morali su se pobrinuti da bude pokriven, kako ga ne bi vidjeli nepokrivenog. Nije bio lak posao biti Levit. Bila je to opasna profesija. Ako bi pogledali u *Aron* nepokriven, umrli bi!

Problem je što imamo načelo koje učimo iz pasuka u Koheletu [8:3] "...*Lo sa'amod al davar ra...*" (doslovno – "Nemoj stati na lošoj stvari"), koje nas uči da je neprikladno završiti *paršu* (ili čak *aliju*) u negativnom tonu. *Baal koreji* i *gabaim* znaju da kada treba umetnuti dodatnu *aliju* ("*hosafa*") u čitanje, postoje određena mjesta na kojima je zabranjeno stati. Jedno od pravila je da ne smijete stati na pasuku s "lošom porukom".

Pa ipak, Paršas Bamidbar završava s "*V'lo jiru k'vala es haKodeš, va'meis.*" I to nije jedino mjesto na kojem se pojavljuje ovaj fenomen. Paršas Kedošim završava s pasukom "...neka se pogube; neka ih kame- nuju, njihova će krv biti u njima

(*d'meiheem bam*)." [Vajikra 20:27]. Je li to "lijep kraj"? "Njihova će krv biti u njima!" Kako to objašnjavamo?

Kohelet kaže da se ne smije zaustaviti na "*davar ra*". Pa kako onda završavamo tako zastrašujućim i sumornim tonom kao na kraju Paršas Bamidbar i Paršas Kedošim?

Rav Isaac Bernstein podijelio je zanimljivu ideju iz Tešuvot Rav Pe'alima. U talmudsko doba, svaka osoba koja je primila *aliju* nije izgovarala dvije *brahot* (jednu prije svoje *alije* i jednu nakon nje) kao što je to danas običaj. Umjesto toga, prvi *ola* je izgovarao početnu *braha* (*ašer ba-har banu...*) a posljednji (obično sedmi) *ola* je izgovarao završnu *braha* (*ašer nasan lanu Toras emes...*). Rav Pe'alim kaže da je rezultat toga da ono posljednje što zajednica čuje nisu završne riječi posljednjeg pasuka, već završne riječi završne *brahe* "Koji nam je dao Istinsku Toru i usadio Vječni Život među nas, Blagoslovljen budi Ti koji nam daješ Toru!" To nije u lošem tonu. Ne zaustavljamo se na riječima "Oni će umrijeti" ili "njihova je krv u njima." Zaustavljamo se na "koji nam daješ Toru."

Zapravo, to je slučaj, ne samo u talmudsko doba, već i u naše dane. Stoga vjerujem da Rav Pe'alim kaže da se pravilo o nezaustavljaju na "negativnom tonu" (*davar ra*) odnosi samo na srednje *alije* – naime, sve završetke dijelova osim posljednjeg – iza kojih ne slijedi završna *braha*. Međutim, pravilo o nezavršavanju u "negativnom tonu" ne odnosi se na sam kraj parše, jer posljednja *alija* nikada nije završila samim pasukom Tore, već završnim blagoslovom Tore.

Ima li bolji način da završim svoj posljednji šijur prije Šavuota nego riječima "Baruh Ata Hašem, Nosen HaTora".■

Rabbi dr. Abraham J. Twerski:

Svaki je Židov slajni dijamant

Prilikom davanja naloga Mojsiju da prebroji Izraelce, doslovni prijevod onoga što je Hašem rekao glasi: "Podig-nite glave sinova Izraelovih".

Parša Bamidbar prethodi Šavuosu, kada obilježavamo uspomenu na davanje Tore na Sinaju. Prije tog velikog događaja, Hašem je rekao Izraelcima: "Bit ćete Mi narod svecnika, sveta nacija. Bit ćete Mi blago među svim narodima."

Iako čovjek treba biti ponizan, on nikada ne smije izgubiti osjećaj vlastitog dostojanstva i važnosti. Postoji prirodni otpor da se ono što je lijepo i dragocjeno ošteti. Ako smo svjesni velike vrijednosti koju imamo, nikada nećemo učiniti ništa što bi narušilo to naše dostojanstvo.

Vršeći popis stanovništva, brojeći svakog pojedinog čovjeka, Mojsije je dobio uputu da uzdigne svaku osobu. Svaki pojedinac je dragocjeni dijamant.

Šavuos: Osvit intelektualne emocije

Učinili smo svoje. Ostali smo budni čitave noći Šavuosa i bili nadahnuti dramatičnim zapisom o *matan Tora*. I sada? Na posao kao i prije, zar ne?

Nakon strašne objave na Sinaju, Hašem je rekao: "Vratite se u svoje šatore" (*Devarim* 5,27), a komentari kažu da je poruka bila: "Ovdje na Sinaju ste dostigli uzvišenu razinu duhovnosti, *naase venišma*. Odnosite tu duhovnost u svoje šatore i prenesite u svoj svakodnevni život pristup *naase venišma*." Mi moramo ponijeti to duhovno dostignuće Šavuosa sa sobom kada se vraćamo u svoj svakodnevnu rutinu.

Dar Tore bio je *daas*. "Ako nema *daasa*, kako možemo razlikovati ispravno od pogrešnog?" (*Jeruzalemski Talmud, Berahos* 5,2). "Ako imate *daas*, ništa vam ne nedostaje" (*Nedarim* 41a). Hasidski spisi kažu da su egipatskim porobljavanjem Izraelci bili lišeni *daasa*. Kao robovi, nisu imali prilike primjenjivati *daas*, pa je on zakržljao. Tijekom sedam tjedana između Izlaska i Sinaja, oni su počeli obnavljati *daas*, iako ga nisu u potpunosti dostigli sve do četrdeset godina kasnije, kao što je Mojsije re-

kao: "Ali Hašem vam nije dao srce *lodaas* (da znate) ... sve do danas" (*Devarim* 29,3). Nedostaci koje su imali u pustinji bili su zbog nedostatka *daasa*.

Obično sam se vrijeđao na znanstvenu klasifikaciju čovjeka kao *homo sapiens*, što bi jednostavnim jezikom značilo "majmuna s razumom". Jasno mi je da intelekt nije primarna značajka koja čovjeku daje njegovu jedinstvenost i odvaja ga od drugih stvorenja. Prvo, očito je da životinje imaju intelekt. Ako promatrate lava koji vrebava svoj plijen, može se vidjeti da lav procjenjuje pravi trenutak da krene u napad. Drugo, ako je intelekt glavna karakteristika koja definira čovjeka, onda bi osoba s najvišim intelektom trebala biti najidealnije ljudsko biće, što jednostavno nije istina. Prije Drugog svjetskog rata, najnaprednija zemlja u pogledu intelekta bila je Njemačka.

U knjizi *Sreća i ljudski duh* razradio sam koncept da je duh, a ne intelekt, ono što nam daje našu jedinstvenost kao ljudskih bića.

Ali sam stekao novo poštovanje prema intelektu i sasvim sam se saživio s idejom da sam *homo sapiens*. Radi se samo o tome da se *sapiens*, intelekt, pravilno upotrijebi.

Da, i životinje također imaju intelekt, ali osim udomaćenih kućnih ljubimaca koji mogu usvojiti ljudske osobine, životinje svoj intelekt koriste samo da zadovolje svoje vlastite potrebe. Životinje na djelovanje pokreću njihove tjelesne želje i one intelekt koriste kako bi ih zadovoljile. Intelekt životinja je sredstvo koje služi želji.

U *Tanji*, Alter Rebe postavlja da ljudsko biće ima dvije duhovne komponente, jednu koja se poistovjećuje s fizičkim tijelom (*nefeš habehamis*) i jednu koja se poistovjećuje s *nešama* (*nefeš elokis*). Obje se sastoje od intelektualnih osobina, te od afektivnih odnosno emocionalnih osobina. Razlika među njima je da u *nefeš habehamis*, kao kod svih životinja, poticaj osigurava stremljenje, a intelekt se potom koristi za zadovoljenje tog nagona; tj. intelekt je instrument stremljenja.

U *nefeš elokis*, kaže Alter Rebe, događa se obrnuto: Intelekt pokreće stremljenje. Ovo podsjeća na priču liječnika koji je rekao pacijentu: "Možete jesti sve što vam se sviđa, a evo što će vam se sviđati".

Ovo je revolucionarna ideja. Konvencionalna mudrost je da nešto volimo, zbog toga što to volimo. Naše su emocije spontane. Ne možeš reći nekome da mora razviti određenu emociju i da mora nešto voljeti.

Međutim, mišljenje Alter Rebea dokazuje micva iz Tore: "Voljet ćeš Hašema." Čovjeku se može naložiti da nešto učini, kao npr. da stavi *tefilin* ili da sjedi u *suki*, ili da se suzdrži od toga da nešto radi, kao npr. od rada na šabat. Postupke se može propisati, ali kako se čovjeku može naložiti da nešto voli? Ipak, nama je zapovjedbano da volimo Hašema (*ahava*) i da imamo strahopoštovanje pred Hašemom (*jira*), a jedno i drugo su emocije koje nisu podložne volji. No, Tora od nas ne traži nemoguće.

Rambam se bavi ovim pitanjem i kaže da je način da se razvije *ahavas Hašem* razmatranje Njegovih čudesnih djela stvaranja (*Yesodei HaTorah* 2,2). Komentar objašnjava da Rambam redefinira *ahava* na način da ne označava samo ljubav, već da divljenje, i razumijevanje Hašemovim čudesnim djelima stvaranja također uistinu može izazvati obožavanje.

Alter Rebe uvodi novi koncept: intelektualnu emociju. Naime, ako osoba ne osjeća ljubav prema Hašemu, ali intelektualno razumije da Hašema treba voljeti, to je također ispunjenje *micve* da se ljubi Hašema.

Mesilas Yesharim pristupa ovom pitanju navodeći načelo koje je pronašao u Seferu HaChinuchu, da ponašanje može usloviti emocije. Npr., čak i ako netko nije u stanju osjećati ljubav prema Hašemu, ako postupi kao da osjeća ljubav, ti će postupci izazvati ljubav.

Na koji god način čovjek pristupio, potvrđuje se mišljenje Alter Rebea. Intelekt može proizvesti emocije. Ovakva upotreba intelekta je jedinstveno ljudska i omogućuje mi da prihvatim naziv *homo sapiens*.

Rabbi Shaul Rosenblatt:

Mudrost vodilja

Ovotjedni odjeljak započinje popisom židovskog naroda – 600 tisuća muškaraca vojne dobi, ukupno oko 2,5 milijuna duša. U odjeljku se također opisuju i prenošenje duhovnog vodstva s prvorodenaca na Levite.

Prvorodenci su izgubili svoju poziciju kao rezultat toga što su bili uključeni u grijeh sa zlatnim teletom – sada se odvija formalni prijenos ovlasti.

Judaizam snažno vjeruje u unutarnju ljudsku mudrost. Već sam spominjao rabinsku usporedbu u kojoj anđeo dolazi svakom djetetu dok je još u utrobi majke te ga poučava čitavoj Tori – svoj b-žanskoj mudrosti. Poruka je glasna i jasna: svi mi znamo istinu, kada bismo samo pogledali unutra da je nađemo. Naše su duše programirane tako da imaju uvid u sve što nam je potrebno kako bismo živjeli dobre i b-žanske živote.

Međutim, tu se postavlja ozbiljno pitanje vezano uz blagdan Šavuot koji ćemo slaviti ove nedjelje. Ako ljudska bića imaju pristup mudrosti unutar sebe samih, zašto onda postoji potreba da knjiga Tore bude dana na brdu Sinaj?

Želio bih ponuditi dva odgovora.

Najprije, recimo da svi imamo pristup mudrosti, no, također imamo pristup i mnogim besmislicama. Naši umovi su do vrha ispunjeni idejama koje imaju svoje porijeklo u egu – sebičnim mislima, nesigurnim

mislima, uzrujanim mislima... Da, postoji razlika u osjećaju između ideja koje dolaze iz ega i onih koje dolaze iz duše – ali ponekad ta razlika postaje toliko suptilna da ju je teško, ako ne i nemoguće, razaz-

**Naše su duše programirane
tako da imaju uvid u
sve što nam je potrebno
kako bismo živjeli
dobre i b-žanske živote.**

nati. A taj izazov postaje još veći kada živimo u ljudskom društvu gdje čvrsta mišljenja uvijek vode u određenom smjeru.

Svrha Tore je da nas okrene prema meti tako da možemo odapeti strelicu. Ona nam daje odgovor una-

prijed, tako da znamo gdje u unutrašnjosti trebamo tražiti. A ne da moramo biti u stanju razlikovati jednu naizgled istinitu ideju od druge suprotne ideje koja se čini podjednako istinitom. Tora nam odmah kaže koja je ispravna tako da nam postaje lakše raspoznati istinu u sebi.

Druga poanta je po mom mišljenju jednako važna. Postoje ideje za koje bih znao da su istinite kada bih pogledao u sebe – ali o njima ne bih ni razmišljao da mi ih Tora nije istaknula. Važnost isplaćivanja radničke plaće na vrijeme za mene je jedan dirljiv primjer toga. Danas sam oko toga vrlo striktan jer uviđam važnost toga. Međutim, prije no što sam to naučio iz Tore, nisam o tome razmišljao. Tora mi ističe vrijednosti s kojima se, kada razmislim o njima, svakako slažem – ali koje bez uputa Tore, ne bih niti primijetio.

Uistinu, to bi trebala biti svrha svakog obrazovanja. Ne da učitelj pokušava programirati učenika s onime što on ili ona zna, već umjesto toga da vodi učenika u otkrivanje onoga što učenik sam zna.

Ukratko, ja ne vidim Toru kao knjigu čiji je krajnji cilj da ju ja slijepo slijedim. Ja ju vidim kao knjigu koja me želi voditi do moje vlastite unutarnje mudrosti – i čini to zaista sjajno.

Šabat šalom ■

Prevela Anja Grabar

(nastavak Rabbi dr. Abraham J. Twerski, Svaki je Židov sjajni dijament)

To je više od filozofske rasprave. Svjedoci smo nezabilježnog neuspjeha braka. Kao što Chana Levitan objašnjava u knjizi "Želim se vjenčati samo jednom", koncept "ljubavi" zapadne civilizacije s pravom se zove "zaljubljenost", uzbuđenje koje porijeklo vuče od *nefeš habehamis* koja se postepeno smanjuje, što dovodi do toga da se parovi "odljube". Međutim, moguće je razviti istinsku

ljubav ala *nefeš elokis*, ljubav koju proizvodi intelekt. Poštovanje prema drugoj osobi i uvažavanje karakternih osobina i vrlina te osobe mogu proizvesti *ahava* koja ne blijedi prolaskom vremena.

Ako vam se taj koncept čini čuđnim, to je stoga što je na nas utjecaj izvršila ideja "ljubavi" koja prevladava u našem okruženju, a koja pri-

jeti stabilnosti braka. Ako pravilno primijenimo *sapiens*, da budemo gospodari uzbuđenja, a ne njegov instrument, moći ćemo očuvati zdravlje braka. Ovo je Torin koncept *daasa*, koji nam je dan na Sinaju i za kojega se prisjećamo na Šavuot. Moramo sa sobom ponijeti ovo duhovno postignuće Šavuos kada se vraćamo u našu svakodnevnicu. ■

Rabbi Dovid Goldwasser:

Ne smetaj

Približavanjem blagdana *Šavuota* podvlačimo važnost učenja Tore. Učenje Tore zahtijeva napor i intenzitet jer je njezin sadržaj duboko zamršen. To je, u stvari, najveća *micva*, kao što kaže (*Šabos 127a*), "...proučavanje Tore sve ih nadilazi."

Rabin Nisim Jagen ističe da u Tori postoje dva *pesukima* koja se čine proturječnima. U *Devarim* (10,16) se kaže: "*Presjeći ćeš prepreku svog srca...*" Dalje (30,6) se kaže: "*Hašem će obrezati tvoje srce i srce tvog potomstva da voliš Hašema ... da možeš živjeti.*"

Rabin Jagen objašnjava da je prvi *pasuk* zapovijed koja bodri čovjeka da se duhovno pročisti kako bi bio jedno s Hašemom. Drugi *pasuk* je obećanje da će Hašem pružiti Božansku pomoć kako bi olakšao taj napor, "*da možeš živjeti.*"

To znači da čovjek tada, kad mu Tora postane prioritet u životu, može zaslužiti *sijata d'smajja* (B-žansku pomoć). Talmud (*Avoda Zara 55a*) nam govori da će onome tko

dolazi očistiti se, Hašem u tome pomoći. Pojedinaac koji se razvija i njeguje svoju predanost i uči Toru svakog slobodnog trenutka, dobit će *sijata d'smajja* i bit će pošteđen borbe i teškoća koje ga odvrćaju od učenja. Štoviše, ne samo da će njegovi

---

**Pojedinaac koji se razvija,
njeguje svoju predanost
i uči Toru svakog
slobodnog trenutka,
dobit će b-žansku pomoć
i bit će pošteđen borbe
i teškoća koji ga
odvrćaju od učenja**

---

napori u učenju Tore biti pojednostavljeni, nego će biti osjetno pomognuti. Mišna u *Pirkei Avos* (3,5) kaže: "Ako netko uzme na sebe jaram Tore, jaram vlade i jaram svjetovne odgovornosti uklonit će se od njega." Međutim, s druge strane, ako vrijeme kad bi mogao

učiti rasipa na druge stvari, neće mu se odobriti ista ta *sijata d'smajja*. Iako u početku vjeruje da nije izgubio ništa, neizbježno je da neće imati koristi od svoje *bitul Tora*.

Zna se da će predmesijanska era biti vrlo teško i nepovoljno razdoblje. Talmud prenosi (*Sanhedrin 98b*) da je rabin Elazar, kad su ga upitali, savjetovao svoje učenike da ih "zaokupljenost" Torom i dobrotvornim djelima može spasiti od Mesijinih porođajnih muka. Ključna je riječ "*ja'asak*" – uroniti i biti obuzet zanimanjem za Toru. Hazon Iš je jednom komentirao da je ova generacija slična generaciji *mabula* (velikog potopa). Baš kao što su samo oni koji su ušli u arku bili spašeni, tako je u današnje doba jedini način da se pronađe spas od duhovnog potopa, odlazak u "arku" - mjesto na kojem se može učiti Toru.

Medraš *Tanhuma* govori o domaćici koji je pitala rabina Josija bar Halaftu zašto Hašem daje mudrost

(nastavak s 30. stranice) **Rabbi Dovlud Goldwasser: Ne smetaj**

mudrima (*Šemos 31,6, Daniel 2,21*). Uostalom, rekla je, nerazumni, neobrazovani ili neuki ljudi su ti kojima treba mudrost.

Onda je rabin Josi bar Halafta upitao nju: Ako k tebi dođu bogataš i siromah po pozajmicu, kome ćeš je dati?

Odgovorila je kako je jasno da će dati bogatome jer je sigurno da će je on vratiti, dok je siromah veći rizik.

"Upravo tako," uzviknuo je rabin Josi bar Halafta. "Hašem daje mudrost Tore onima koji shvaćaju i cijene vrijednost Tore. Nema razloga da se to znanje daje drugima koji su glupi i gube vrijeme u kockarnicama. Takva osoba ne teži Tori; ona je zaokupljena materijalnim."

U mladosti je veliki Haham Ovdija Josef živio vrlo siromašno. Obitelj si nije mogla priuštiti ni najosnovnije, pa ipak je on postao jedan od najvećih znalaca Tore u svojoj generaciji. Kad su njegova djeca pohađala školu, tijekom školske godine su se održavala natjecanja iz poznavanja Tore. Ako je jedno od njegove djece pobijedilo, ono ne bi odabralo kao nagradu neku igračkicu koja mu je bila ponuđena, nego bi umjesto toga kao nagradu zatražio bilježnicu. Onda bi taj dragocjeni papir poklonio svom ocu da može zapisati svoje *hидуšei Tora*.

Bila jednom dva prijatelja koja su sve vrijeme koristila za zarađivanje

za život. Međutim, jednog dana su odlučili napraviti stalni raspored svakodnevnog učenja. Bilo je onih koji su ih obeshrabrivali i podsjećali jednog od njih da je drugi često bolestan, pa će se razočarati i završiti učeći sam. Čovjek je odlučio potražiti savjet od *cadika*. Kad ga je saslušao, *cadik* mu je rekao: "Tko može reći da će jednom kad ustanoviš taj *seder* učenja, tvoj prijatelj pobolijevati? Možda će ga zasluga zbog učenja Tore štititi od svih bolesti. Svakako trebaš uspostaviti vrijeme učenja na dnevnoj bazi. Međutim," predložio je, "pobrini se da ne odgađaš tu satnicu učenja ni iz kakvog razloga."

Dva prijatelja su godinama učila zajedno i, zaista, onaj jedan nikad nije bio bolestan. Međutim, jednog dana dva prijatelja se nisu našla na *sederu*. Od tog dana na dalje, onaj prijatelj je opet počeo pobolijevati.

Kad netko uspostavi trajni raspored učenja Tore i ne dopusti nikakve prekide ili ometanja, on primjenjuje snažnu *segula šmirat haTora* (čuvanja Tore). Svaka naučena riječ Tore u bilo koje vrijeme, tu i tamo, kad god čovjek ima slobodnog vremena, nedvojbeno je vrijedna i draga. Međutim, njen značaj i korist ne može se usporediti s čvrsto utvrđenom obavezom učenja Tore.■

Prevela Dolores Bettini

Divrej Tora

Reuvena, Šimona, Judu, Naftalija,
itd.

(nastavak sa 33. stranice) **Rabbi YY Jacobson Šutnja pred tragedijom sama po sebi je zločin**

sa strane, niste nevini. U američkom društvu, krivi ste jer ste učinili "nešto". U židovskom zakonu, krivi ste jer niste učinili ništa.

"Lo taamod al dam reaha," navodi Levitski zakonik. "Nemoj pasivno stajati pokraj krvi svojega brata." Ostati pasivan ili neutralan nije opcija.

Rečeno je da postoje tri vrste ljudi na ovom svijetu: oni koji čine da se stvari događaju, oni koji promatraju kako se stvari događaju i oni kojima morate reći što se događa.

Trijumf zla ne događa se samo zbog počinitelja zla; događa se zbog mnogih običnih muškaraca i žena kojima nije dovoljno stalo ili se previše boje zauzeti se za ono što je ispravno. "Da bi zlo procvalo, potrebno je samo da dobri ljudi ne čine ništa," živa je istina.

Kada obični ljudi snažnog moralnog integriteta izgube hrabrost ili volju da prosvjeduju protiv nepravde, moral je mrtav. Kada mnoštvo ljudi koji imaju značajan moralni ugled ne osjeća goruću odgovornost da se bori protiv plamena mržnje i zla koji gori u njihovom društvu, zlo cvjeta.

To vrijedi za svaku krizu – fizičku ili duhovnu – s kojom se danas suočavaju naš narod i zajednice. Kada dobri ljudi ne govore o zlostavljanju djece, obiteljskom nasilju, ženama zarobljenima od strane bezobzirnih muškaraca koji im odbijaju dati razvod; kada rabini izbjegavaju zauzeti čvrst stav o svojim sljedbenicima koji se ne pridržavaju uputa zdravstvenih dužnosnika za spašavanje života tijekom pandemije –

dopuštamo da nevini ljudi pate.

Vođe moraju iskazati hrabrost da progovore. Tišina, pred tragedijom, sama je po sebi zločin.

Leviti

Zbog toga je samo pleme Levija dobilo privilegiju da predstavlja svetost i služi u Hramu. Dok tišina ponekad može ukloniti plašt krivnje s vaših ramena, ona vas nikada neće okruniti snagom vodstva.

Razmislite o tome: Do dana današnjeg, *kohanim* i Leviti – svi potomci plemena Levija – imaju jedinstvenu svetost i status među našim svetim narodom, sve zbog jednog događaja koji se dogodio prije 3338 godina kada su odlučili ne ostati pasivni na Mošeov poziv "Tko je za B-ga?"

Ovo je snažna lekcija. Ponekad u životu postoje prilike kada se oglasi jasan poziv da se okupi oko B-žje zastave – zastave Tore, pravde, moral, dobrote i svetosti. Ako se netko, čuvši taj poziv, izdigne na visinu zadatka, njegovi postupci mogu imati posljedice do kraja vremena. Ako netko ne posluša poziv i ne odazove se, to također može utjecati ne samo na tu osobu, već i na njezinu djecu i njezine unuke, kroz sve generacije.

B-g važe

Rabbi Samson Rafael Hirsch (1808.-1888.) bio je priznati vođa, komentator i aktivist u ime njemačkog židovstva sredinom 19. stoljeća.

Godine 1830. imenovan je glavnim rabinom Oldenburga, što je bio cijeničan rabinski položaj. Tamo je služio jedanaest godina, nakon čega je postao glavni rabin ugledne moravske

zajednice.

Godine 1851. nekoliko židovskih obitelji u Frankfurtu koje su se držale Tore zamolilo ga je da im pomogne u borbi protiv snažnog protivljenja i otpora s kojima su se suočavale od strane novoosnovanog i radikalnog reformskog pokreta čije je sjedište bilo u Njemačkoj.

Rabbi Hirsh je poslušao njihov poziv i napustio svoj ugledni položaj kako bi preuzeo novu dužnost. Služio je kao njihov rabin 37 godina, sve do svoje smrti 1888. Izgradio je izvanrednu Židovsku zajednicu i institucije koje su razvile iznad svih očekivanja. Ta zajednica je i danas poznata kao "Yekke zajednica" sa sjedištem u Washington Heightsu, u saveznoj državi New York.

Kad su ga upitali zašto je napustio jedno od najvećih rabinskih mjesta u Europi kako bi se pridružio devet obitelji u Frankfurtu koje su se borile za svoj židovski život, navodno je dao dubok odgovor.

Da bismo razumjeli njegov odgovor, potrebno je kratko uvodno objašnjenje. U knjizi Izlaska, B-g zapovijeda Moše da prebroji Židove. Na koji način? Tako da svaki Židov priloži novčić poznat kao pola šekela – određenu težinu srebra (oko 7 grama srebra) – i zatim su prebrojali te novčiće.

Kad su Rabbi Hirsha upitali zašto je napustio tako brojčano veliku zajednicu kako bi pomogao devet malih obitelji koje su se s iznimnom hrabrošću borile za svoj židovski život, odgovorio je:

"B-g ne broji Židove. On ih važe."■

Rabbi Chanan Morrison, Rav Kook Torah:

Vidjeti glasove

וְכָל־הָעָם רְאִים אֶת־הַקּוֹלֹת וְאֶת־הַלְפִידִם
וְאֵת קוֹל הַשָּׁפָר.

"I sav narod je vidio glasove ..." (Izl. 20:15).

Midraš nam skreće pozornost na zadivljujući aspekt objave na Sinaju: Židovski je narod mogao vidjeti ono što se obično jedino čuje. Što to znači?

Stajanje blizu Izvora

Na svom izvoru, zvuk i vid su sjedinjeni. Samo u našem ograničenom, fizičkom svijetu, u ovoj *alma deperuda* (razdvojenom svijetu), te su pojave nepovezane i odvojene. To je nalik našoj percepciji munja i gromova, koji postaju sve odvojeniji što je promatrač dalje od izvora.

Ako smo vezani i ograničeni na sadašnjost, ako svemir možemo sagledati samo kroz gledište vremenaskog i materijalnog, tada ćemo uvijek biti svjesni podjele između vida i zvuka. Međutim, proročka vizija na gori Sinaj dala je ljudima jedinstvenu perspektivu, kao da su stajali pored izvora Stvaranja. S te točke gledišta, mogli su svjedočiti fundamentalnom jedinstvu svemira. Bili su u stanju vidjeti zvukove i čuti prizore.

B-žja objava na Sinaju registrirana je svim njihovim osjetilima istovremeno, kao jedinstvena, nepodijeljena percepcija.

(Zlato iz zemlje Izraela, str. 135. Prilagođeno iz Mo'adei HaRe'iyah, str. 491)

Kraljev svitak Tore

Dok Tora zapovijeda svakom Židovu da napiše svitak Tore, postoji jedna osoba koja je obvezna napisati dodatni svitak Tore. Iznenađujuće,

to nije ni veliki svećenik, niti predstojnik Sanhedrina. Kralj je taj kojem je zapovjedbno da tijekom svoje vladavine napiše drugi svitak Tore i uvijek ga drži uz sebe (Pnz 17:18-19, Sanhedrin 2:4).

Kakav je značaj ova dva svitka Tore, onog zapovjedbno pojedincu i onog zapovjedbno kralju?

Osobna Tora i zajednička Tora

Narod Izraela prihvatio je Toru na Sinaju na dvije razine. Svaki je pojedinac pristao slijediti zakone Tore kao pripadnik Židovskog naroda. A Židovski je narod kao nacija također prihvatio Toru, tako da su njezine moralne upute obvezujuće za njegove nacionalne institucije – sudstvo, vladu, vojsku i tako dalje.

Međutim, obdržavanje Tore na nacionalnoj razini daleko je složenije od individualnog obdržavanja Tore. Tora i njezine *micvot* dane su da oplemene i uzdignu čovječanstvo. Proces uzdizanja cijelog naroda, s njegovim političkim nužnostima i sigurnosnim potrebama, daleko je kompliciraniji od procesa

uzdizanja pojedinca.

Kao pojedinci, pristupamo pitanjima međuljudskog morala vođeni urođenim osjećajem za pravdu. Čovječanstvo, međutim, tek treba postići konsenzus o etičkim pitanjima povezanim s državnim poslovima. Nadalje, sklonost moralnim propustima – i ozbiljnost takvih propusta – daleko je veća na nacionalnoj razini. Kao rezultat toga, sve predodžbe o dobru i zlu, onome što je ispravno i nepravdi, često se gube u vrtlogu uzavrelih političkih pitanja i nacionalnih interesa.

Veličina mesijanskog kralja leži u njegovom potencijalu da ispuni etičke ideale Tore i u političkoj sferi. O osnutku mesijanske dinastije čitamo u Knjizi o Rut, koja završava rodoslovljem Davida, kralja Izraela. Zašto je uobičajeno čitati Knjigu o Rut na blagdan Šavuot? Jer nas izvješće o počecima Davidove dinastije podsjeća na drugu razinu zakona Tore koju smo prihvatili na Sinaju, onu nacije u cjelini.

Rav Kook je upozorio na moralne i duhovne opasnosti svojstvene političkom životu:

"Ne smijemo dopustiti da nas sklonost frakcionaštvu, koja naj snažnije prijete na početku nekog političkog pokreta, odvraća od traženja pravde i istine, od ljubavi prema cijelom čovječanstvu, kako kolektivnom tako i pojedinačnom, od ljubavi prema Židovskom narodu, i od svetih obveza koje su jedinstvene za Izrael. Zapovjedbno nam je ne samo da budemo sveti pojedinci, već, i posebno, da budemo 'kraljevstvo svećenika i sveti narod'."■

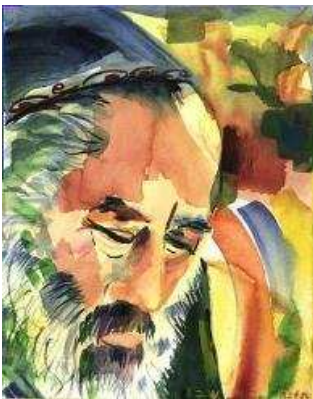

Rabbi Shlomo Carlebach:

Svetost zemlje i njenog naroda

Postoji učenje Ishbitzera koje kaže kako je neki čovjek odnekuda donio jedan predmet misleći da je od bakra i da vrijedi stotinu rubalja. I netko mu ga je ukrao. Potom je otkrio da je predmet zapravo načinjen od zlata. Uхватili su lopova, koji je prodao predmet, i on je upitao Svetog Rosh koliko je dužan platiti. Rosh je presudio, i ne znam da li su se svi rabini složili s njim, da je on samo *baal bajis* (vlasnik) toliko koliko je mislio da predmet vrijedi. Budući da je mislio da je to bio samo bakar, i da je vrijedio samo stotinu rubalja, lopov mu mora vratiti samo dvostruki iznos. (U židovskom zakonu lopov vraća dvostruku vrijednost od onoga što je ukrao.)

Ishbitzer kaže nešto vrlo duboko. Stvari vam pripadaju samo u onoj mjeri koliko mislite da je to vrijed-

dno. Dakle, ako Židov misli da mu *jidiškeit* (Židovstvo) malo vrijedi, toliko je on zapravo Židov. Očito da nije teško otkriti koliko nešto vrijedi. Ali, na dubljoj razini, vi zapravo znate koliko vam nešto vrijedi tek nakon što to izgubite.

Takvo znanje, koliko nešto vrijedi, toliko je duboko, tako beskonačno. Jer dokle god to imate, imate samo predmet, ali odjednom ga izgubite, i vi se osjećate kao da gubite mali dio svog srca.

Ovo mi je došlo na um. Zašto je naša majka Rahel ta koja nas vraća u Erec Jisrael? "Rahel plače za svojom djecom." Jer Rahel je bila prvi Židov koji je upoznao Židova koji je izgubio Erec Jisrael. Nakon što je Ja-

---

Stvari vam pripadaju samo u onoj mjeri koliko smatrate da vrijede

---

akov napustio Erec Jisrael, prvi Židov kojeg je upoznao bila je Rahel. A Tora kaže da kada je susreo Rahel "Podigao je glas i zaplakao." *Midraš* (interpretacija Biblije – Tanaha kroz priče, poučavanje i parabole) kaže da je plakao zbog uništenja Hrama. Zna li što joj je rekao? Učio ju je kako se Židov osjeća kad mu nedostaje Erec Jisrael.

Zbog toga je Rahel učiteljica toga kako se Židov osjeća kada izgubi Erec Jisrael.

Našim očevima, Avrahamu, Jichaku i Jaakovu Erec Jisrael je dan na nivou primanja po prvi put. Našim svetim majkama, Erec Jisrael je dan na razini primanja nakon što je izgubljen. Povezanost naše majke Sara s Erec Jisraelom počinje kada je

napustila ovaj svijet.

Cijela jedna *parša* (dio Tore) govori o tome kako je Sara pokopana u zemlji. Naša sveta majka Sara uspostavila je vezu s Erec Jisraelom da čak i ako Židov umre, i ne ostane ništa, uvijek bi trebala postojati povezanost s Erec Jisraelom.

Vratimo se Rahel. Rahel nas uči Toru o tome kako se Židov osjeća kad nema Erec Jisrael.

Onda dolazi naša sveta majka Lea. Lea, u najdubljem smislu, nikada nije imala Jaakova. Ponovno dobiti nešto, nakon što je to bilo izgubljeno, to je naša sveta majka Rahel. Lea nikad nije sanjala o Erec Jisraelu – nikad nije mislila da ima ikakve veze s tim. I odjednom je imala povezanost.

Rahel i Lea su jedna drugoj dale znakove; svaka je znala što druga misli. Lea nas uči – ja čak nisam ni sanjala da sam povezana s Erec Jisraelom. Nikad nisam razmišljala o tome.

Danas je najnevjerovatnije da živimo u svijetu u kojem mladi ljudi otkrivaju Erec Jisrael. Cijela generacija otkriva Erec Jisrael, i oni se čak nisu usudili ni pomisliti da imaju veze s njim.

Danas živimo u svijetu u kojem postoji toliko interesa za Kabalu. Više nego ikad prije. Ali, ljudi koji ju podučavaju zapravo ju ne razumiju. Ljudi koji žele učiti to misle ozbiljno. Kabala uči da u osnovi

(nastavak s 36. stranice) **Rabbi Shlomo Carlebach: Svetost zemlje i njenog naroda**

Židovstvo ima dva dijela. Postoji *nigla* (otkriven) put - držanje Šabosa, posta na Jom Kipur, učenje Tore, raditi sve kako treba. A postoji i *nistar* (skriveni) dio; ono što je unutra. Nisam ništa držao, ali nekako sam povezan s *jidiškajtom* (Židovstvom).

Naša generacija dolazi uglavnom od roditelja koji na razotkrivenoj razini nisu imali nikakve veze sa Židovstvom. Sve što su im roditelji dali je taj skriveni dio Židovstva. Pa, kad oni dođu do Židovstva, oni traže malo *nigla*, ali prije svega, oni ne traže ono što bi trebali činiti, već kakva je njihova povezanost s njim. Traže najdublju povezanost sa Židovstvom.

Dozvolite mi da vam ispriča moju omiljenu priču o gospodinu Greenu.

U sinagogi moga oca bio je mladić, gospodin Green, koji je dolazio samo na molitvu *Jizkor* (molitva sjećanja na preminule).

Kako sam odrastao na West Side-u, zapadnoj strani New Yorka, svake subote navečer sam ga viđao s drugom djevojkom ne-Židovkom, kako idu ruku pod ruku. Odjednom vidim da gospodin Green četiri puta izlazi s istom ženom, što se nikada prije nije dogodilo. Onda, jedne subotnje večeri, vidim ga samog. Rekao sam mu: "Gospodine Green, što se događa?" On mi je rekao: "Sjećaš li se one djevojke s kojom si me vidio posljednja četiri puta? Želim da znaš da je stvarno volim. Ali, odlučio sam je ne oženiti, jer ona nije Židovka. "Pomislio sam, *gevalt*, (ovo je ekstremno) da sam ja gospodin Green, mislim da

ne bih imao snage da je ne oženim ako ju volim. Rekao sam: "Gospodine Green, zašto ste odlučio da je ne oženite? Odgovorio je: "Reći ću vam istinu. Uglavnom, ne činim ništa za svoje Židovstvo. Jedino što radim je da napravim *kiduš* (blagoslov nad vinom) u petak navečer. A ako se oženim s ne-Židovskom djevojkom, više neću raditi čak ni *kiduš*."

Poslušajte sad ovo. Što je bio *kiduš* gospodina Greena? On nije znao čak ni blagoslov izgovoriti. Malo bi popio svakog petka uvečer. Pa zašto mu je onda tako teško odustati? No, u njemu unutra, na tajnom mjestu, u skrivenom dijelu njega samog, on nije želio odustati.■

(nastavit će se)

Prevela Tamar Buchwald

Rabbi Shaul Youdkevitch, Live Kabbalah:

Tjedni Zohar: Bamidbar

Paraša Bamidbar nas poučava kako ostvariti ciljeve i ispunjenje kao pojedinci i kao društvo.

Parašom BaMidbar započinje knjiga Brojeva (*BaMidbar*). U ovoj knjizi nema priče, uglavnom zbog toga što ona iznosi samo statistiku koja se odnosi na Izraelce dok putuju pustinjom (*Midbarom*).

Paraša započinje riječima: "G-spod reče Mojsiju ... obavite popis cijele izraelske zajednice po njihovim rodovima i obiteljima, navodeći svakoga po imenu, jednog po jednog ... Ti i Aron ćete ih brojati... sve muškarce u Izraelu ..." a komentatori odmah pitaju zašto B-g treba Mojsija da za njega prebroji Izraelce? I osim toga, ako je B-g beskonačan zašto je Njemu važno koliko ima Izraelaca?

Zohar objašnjava da kada je Stvoritelj stvorio Adama On ga je stvorio u obliku gornjih i donjih svjetova i svi su oni bili uključeni u njemu ("... בשעה שברא את האדם עשה אותו בצורת (עליונים ותחתונים והיה כלול מכולם"). Znači da je Adam, prije nego što je sagriješio, bio sačinjen od čitavog Stvaranja. Grieh je prouzročio da Adam bude raščlanjen na tisuće djelića, koji su zapravo ono što mi jesmo. Svi smo mi, naime, dijelovi njega. Ako mi združeni činimo jednu cjelinu koja je svrha i dalje nastavljati s podjelom na plemena? Zašto Moše nije odmah čim su napustili Egipat integrirao plemena? A Zohar objašnjava da bilo koje društvo ili ljudska zajednica mora biti izgrađeno

od dijelova koji se razlikuju jedni od drugih i da samo tako sakupljeni dijelovi mogu biti spojeni u jedinstvenu cijelinu.

Mi moramo živjeti u zajednici budući da svoje potrebe ne možemo sami namiriti, i zajednica u kojoj živimo treba biti raznovrsna tako da svaki njen dio ima drugačiju ulogu u skladu sa svojim jedinstvenim talentom. Stoga Zohar objašnjava da je svijet bio stvoren takvim da su svi njegovi dijelovi toliko međusobno različiti, kako bismo jedni druge trebali pa ćemo iz tog sebičnog interesa ponovo naučiti živjeti u jedinstvu i uspjeti postati jedinstvena cjelina.

Problem je u tome što smo mi skloni pobrkati jedinstvo s jednolikosti. Uglavnom, želimo da svi budu poput nas, da imaju ista uvjerenja kao mi, da razmišljaju na isti način kao i mi. Rabin Ashlag objašnjava da društvo mora postojati kako bi procvjetala mudrost, jer mudrost se stvara kroz diskusije i rasprave. Kompromis i ustupci ja-

mče ljutnju i gušenje, a u društvu u kojem nema rasprave, i ljudi se boje reći ono što misle i do čega drže, mudrost će isušiti. Moramo shvatiti da je ključ našeg postojanja da dopustimo sebi i svojim bližnjima da se u potpunosti izrazimo, dok ostali slušaju bez zamjeranja ili zavisti, i da budemo u tome milosrdni.

Paraša BaMidbar se uvijek čita prije Šavuota, dana koji je, prema Zoharu, najveći dan u povijesti čovječanstva, jer smo uspjeli preobraziti stanje odvojenosti u stanje "... i Izrael se utabori tamo u pustinji pred gorom" (*Izlazak 19,2*), da smo bili kao jedan, i to je prema kabalistima dovelo do objave na gori Sinaj. U trenutku kada smo shvatili da je naš cilj bio postići savršenu jedinstvenost bez gubitka našeg individualizma mi smo bili spremni za objavu na gori Sinaj. I od tog dana se svi mi nadamo da ćemo ponovo doživjeti taj trenutak.■

Prevela Tamar Buchwald

Biseri hasidske mudrosti

Čemu služe problemi?

Jednom se veliki cadik iznenada obrati svojem hasidu: "Ja znam o čemu si razmišljao za vrijeme današnje molitve. Prvo si tražio Stvoritelja da ti početkom godine da novac koji moraš zaraditi da bi preživio, kako te posao ne bi ometao u molitvi i učenju.

Onda si shvatio da, ako bi odjednom dobio godišnju zaradu, sigurno bi se upustio u još veći posao, a to bi ti onda oduzimalo još više vremena. Zatim si molio da dobiješ pola zarade dva puta godišnje.

Kasnije ti se i to učinilo nesigurnim, pa si zamolio mjesečne isplate. Tako bi se mogao, neometan svjetovnim problemima, posvetiti samo učenju i molitvi."

Hasid je zanijemio od iznenađenja.

"Ali, zašto ti uopće misliš da su neke potrebne tvoje molitve i učenje," nastavi cadik. "Možda Stvoritelj upravo želi da se ti prvo uhvatiš u koštac sa trenutnim životnim problemima, pa ćeš onda bolje učiti i moliti." ■

Jednom kada prihvatimo B-ga kao apsolutnu stvarnost, moramo dovesti u pitanje ljudsko postojanje. Mi znamo da postojimo (zato što nam je to rekao B-g), ali isto tako znamo da to ne znači da mi *moramo* postojati. Teško da bi B-žji svemir prestao postojati čak i da nitko od nas nikada nije rođen. I zaista, B-žja apsolutna stvarnost ne bi bila ni trunke drugačija čak i da se mi uopće nismo rodili.

Zato sama činjenica da smo stvoreni predstavlja način na koji je B-g izabrao da svatko od nas živi. Nitko od nas nije ovdje slučajno; mi smo ovdje zato što B-g *želi* da postojimo. Ali, s kojim razlogom?

B-g je stvorio svemir i život koji poznajemo zato da bi, kao nebeski arhitekt, ostvario svoju viziju: "B-g je želio imati prebivalište u nižim svjetovima." On je stvorio Zemlju, s pripadajućim prirodnim bogatstvima, i ljudska bića koja žive na njoj. Naša je dužnost da iskoristimo ta prirodna bogatstva, s namjerom da pročistimo i usavršimo materijalni svijet te ga pretvorimo u dom za B-ga. To je svrha ljudskog života.

Kako bismo mogli to ostvariti, B-g je stvorio ovaj "niži" svijet, naš svijet. To je svijet u kojem je B-žja realnost u početku zamagljena, u kojem ljudsku realnost doživljavamo kao primarnu. Zašto je B-g odlučio prikriti svoje "autorstvo"? Zato što nam je, u namjeri da istinski postojimo, da imamo mogućnost izbora, dozvolio da iskusimo sebe kao neovisnu stvarnost. Kada ne bismo bili neovisni, naše bi postojanje bilo besmisleno; bili bismo poput lutke na koncu.

Umjesto toga, B-g je stvorio jedan "agnostički" svijet, u kojem On sam nije uočljiv. On je prikrrio od nas svoje postojanje tako uspješno, da sebe doživljavamo kao *jedinu* stvarnost. Možemo razumjeti da je B-g stvarnost, ali doživljavamo Njegovo postojanje kao nešto što je izvan nas, kao pridodanu stvarnost, dok je, uistinu, B-g stvaran, a naše je postojanje "izvanjsko". ■

~ R. Menachem Mendel Schneerson

I najsvjetlija noć još uvijek je - noć. ■

~ R. Šalom Dov Ber iz Lubaviča

Bisere sakupio i preveo Nenad Vasiljević

Rabbi Shaul Youdkevitch, Live Kabbalah:

MJESEČNI ZOHAR: SIVAN – BLIZANCI

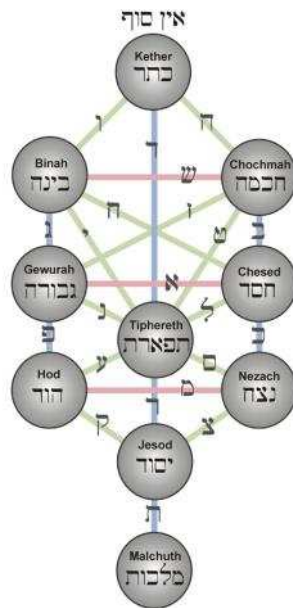
Zašto "Blizanci" (taumim na hebrejskom)?

Postoji nekoliko mjesta u Bibliji na kojima se spominju "Blizanci". Jedno od njih je u Šir Ha'Sirim (Pjesmi nad pjesmama), koja kaže: "Tvoje su dvije dojke kao dva laneta, blizanca košutina, što pasu među ljiljanima" (4,5). Koja je veza između grudi i Blizanaca? Zohar objašnjava da ti pojmovi predstavljaju suštinu dvoje, koji su jedno. To je veza između desne kolone (želje za dijeljenjem) i lijeve kolone (želje za primanjem). Desna ruka u ljudskom tijelu predstavlja *sefiru* "Hesed" – desnu kolonu, a lijeva ruka predstavlja *sefiru* "Gevura" – lijevu kolonu. Grudi predstavljaju centralnu kolonu koja stvara krugove, ravnotežu i cjelovitost, te sposobnost da spoji i lijevu i desnu kolonu u harmoniji, dvije različite jedinice u jedno.

Blizanci su treći znak zodijska u hebrejskom kalendaru. Time, on simbolizira moć centralne kolone koja je uvijek zastupljena brojem tri. Snaga centralne kolone je u tome što omogućuje protok života; ona je tajna prave ljubavi i društvene ravnoteže.

Kabalisti raspravljaju o postojanju sustava tri kolone (desne, lijeve i centralne) onako kako je to predstavljeno u fizičkom svijetu, u tjelesnim tekućinama žene. Krv koja teče kroz njeno tijelo je crvene boje, i simbolizira lijevu kolonu (*sefirat Gevura*), energiju želje za primanjem.

Mlijeko koje se proizvodi u grudima bijele je boje, i simbolizira energiju davanja i ljubavi, energiju

desne kolone (*sefirat Hesed*) koja je moć dijeljenja. Snaga Blizanaca leži u njihovoj sposobnosti da uzmu pozitivno i negativno, povežu ih zajedno, pretvarajući sebičnost u davanje.

To je također razlog zašto prema tradiciji na Šavuot jedemo mliječne proizvode, jer suština ovog blagdana je u povezivanju sa snagom Tore, sposobnost transformiranja i uravnoteženja.

Dakle, napustili smo Egipat u vrijeme punog mjeseca Ovna – u mjesecu nisanu. Kao usputna napomena, prema astrologiji, Ovan simbolizira egocentričnost malog djeteta. Čim smo izašli iz Egipta mi smo počeli proces brojanja *omera*, 49 dana između Pesaha i Šavuota. To nas je sve trebalo pripremiti da primimo Toru (dvije kamene ploče na kojima su bile uklesane 'Deset Izjava', koje su pogrešno poznate kao Zapovijedi) na gori Sinaj u mjesecu Blizanaca. Nije onda slučajno da su

postojale dvije ploče, dane u mjesecu dualnosti (Blizanci), kojeg simbolizira energija dvoje koji postaju jedno (kao što smo naučili u pret-hodnom odlomku). Rabi Akiva naj-rječitije je to objasnio kada je rekao da je cijela Tora ukratko : "... ali ti ćeš ljubiti bližnjega svoga kao samoga sebe ..." (Lev 19,18). Nadalje, da bismo živjeli tu stvarnost jedinstva, svijest da dvoje postaju jedno mora prevladavati, a to je moć koju primamo u mjesecu sivanu (Blizanaca).

Planet Merkur

Merkur, koji se na hebrejskom naziva "zvijezda" (*kohav*), planet je koji vlada mjesecom Blizanaca. U grčkoj mitologiji, Merkur je bio glasnik, što znači da se on nalazio na obje strane, na strani davanja i na strani primanja.

To je moć centralne kolone. Kabbala sugerira drugačiju interpretaciju "*kohava*" (zvijezde). Ako podijelimo riječ "*kohav*" (כוכב) brojčana vrijednost prva dva slova (כ"ו) je 26 što je i brojčana vrijednost jednog od Imena B-ga - Tetragrama (nebeska snaga davanja). Brojčana vrijednost posljednja dva slova riječi "*kohav*" je 22 i to simbolizira 22 slova u hebrejskom jeziku, koja su temelj za osnivanje svemira (svaki od njih predstavlja energetske frekvencije i oni također predstavljaju *Šehinu*, našu zemaljsku sposobnost za primanjem). Dakle, "*kohav*" simbolizira vezu između B-ga – aspekta dijeljenja stvaranja i *Šehine* – aspekta primanja stvaranja, veze između lijeve i desne kolone, između neba i zemlje, između duhovnog i materijalnog, i zbog toga smo dobili Toru na gori

(nastavak sa 40. stranice) **Rabbi Shaul Youdkevitch, Live Kabbalah: Mjesečni Zohar: Sivan - Blizanci**

Sinaj. Prema tradiciji ovaj monumentalni događaj simbolizira vjenčanje između naroda Izraela i B-ga.

To je zapravo veza između gornjih i donjih svjetova, muškog i ženskog, tijela i duše, i to ih pretvara u jedno, sjedinjenu i potpunu jezgru.

Moć Roš hodeš sivana (mjeseca Blizanaca)

U Sefer Jecira (prvoj knjizi koju je napisao praotac Abraham), rečeno je da je sedmo slovo u hebrejskom alefbetu stvorilo Blizance (mjesec sivan), a dvadeseto slovo (ר) kontrolira planet Merkur. Kombinirajući ih zajedno nastaje riječ *raz* (רז) što znači - tajna. Kabalisti podučavaju da je tajna života kodirana u energiji Blizanaca i planeti Merkur, sposobnost balansiranja različitih želja, nagona, zahtjeva i ljudi u cjelinu, u jednu potpunu suštinu - to je tajna ljubavi. Element koji vlada Blizancem je zrak, koji je također energija centralne kolone. Šest stotina tisuća ljudi su primili Toru na Sinajskoj gori u mjesecu Blizanaca (sivanu). Prema Zoharu, svaki od njih je to doživio drugačije i čuo nešto drugo, a ipak su to svi oni primili ispravno. Blizanci nam omogućuju da vidimo i razumjemo sve različite uglova i da ih spojimo u jednu višedimenzionalnu sliku, i to je tajna Tore i centralne kolone.

Ljudi rođeni u znaku Blizanaca

Kao što je gore spomenuto, hebrejska slova mjeseca tvore riječ *raz* (tajna), i to je razlog zašto Blizance jako privlače povjerljivi podaci.

Također, brojčana vrijednost (gemetrija) riječi *raz* (207) jednaka je ge-

matriji riječi *or* (svjetlo), što ukazuje na ogromnu količinu skrivenog svjetla u ovom znaku.

Posebna veza između dominacije elementa zraka u Blizancima, i planete Merkur, karakterizirana je brzinom, fleksibilnošću mišljenja, te hitrim razmišljanjem. Metal živa (merkurijski) je simbol brzine, a godina planete Merkur traje samo 88 dana. Sve to daje Blizancima sposobnost da budu brzi poput munje.

Blizanci su simbol suvremene komunikacije - brze i detaljne. Brzina Blizanaca je energična, zarazna i sjajna. Međutim, s druge strane, ako se ta energija ne upregne ispravno, Blizanci se mogu činiti površnim, plitkim i kao da uskaču u stvari na temelju trenutnog zapažanja, bez da dobro promisli o svemu.

Za blizance njihova brzina predstavlja i snagu i slabost. Njihova sposobnost da razumiju situaciju, da provare ono što se dogodilo i da trenutačno brzo reagiraju je ono u čemu su sjajni. Snaga Blizanaca leži u njihovoj dvostrukoj naravi - sposobnosti da vide stvari kroz dva ili više "para očiju" i da se promijene, prilagode promijenjenoj situaciji. Brzina misli Blizanaca daje im moć uvjeravanja i oni mogu komunicirati s ljudima na neobično uspješan način. Stoga je njihov najveći talent

prodaja. Uz to, oni imaju sposobnost da smjesta promijene svoj pogled i odmah prihvate novi pristup i prezentiraju ga kao da njihov prethodni pristup nikada prije nije postojao. Oni su također velike medijske ličnosti i dobro uspijevaju kao novinari. Blizanci obično nisu materijalisti, jer za njih je ideja i informacija imovina koju oni gotovo religiozno sakupljaju i čuvaju.

Tikun (ispravak) Blizanci

Osim što su prijateljski, šarmantni i zabavni, Blizanci imaju i dublju stranu. Njihov brz i fleksibilan misaoni proces proizlazi iz dubokog, unutarnjeg izvora oskudice. To je ono što ih tjera da se kreću tako brzo, jer oni su zapravo u potrazi za dubokim i unutarnjim zadovoljstvom.

Dvadeseto hebrejsko slovo (ר = *reš*), koji je stvorilo planet Merkur, predstavlja nedostatak. *Reš* na hebrejskom znači siromaštvo. Snaga proljeća je astrološki element vatre, koja simbolizira ego i sebičnost. Stoga, kad Blizancu nedostaje duhovnosti, koja se iskazuje kao predanost drugima i istinska ljubav, oni će zapasti u površnost, sebičnost i prazninu, koju će pokušati ispuniti beskrajnim lutanjima po područjima informacija i veza. Oni će imati istinsko zadovoljstvo na dubokom nivou i razini duše jedino onda kada će imati duboku predanost vrijednostima, kao što su: povezivanje s duhovnim svijetom, povezivanje s drugima, povezivanje sa sobom, formiranje veza između fizičkih i ne fizičkih svjetova, te povezivanje svoga tijela i duše.■

Prevela Tamar Buchwald

Alan Morinis

Program musara

Red – Seder (nastavak)

Vanjski nered može biti odraz unutarnjeg rasula.

Utjecaj na druge

Jedna od posljedica nereda je to kako on utječe na one oko nas. Time što vraćamo stvari na njihovo mjesto nakon što smo ih upotrijebili mi pokazujemo obzir prema drugim članovima obitelji. Ovakvo postupanje štedi drugima neizrecivo mnogo vremena i živaca, i govori im da je drugima do njih stalo i da razmišljaju o njima.

Greenbergovi imaju posebno mjesto za ključeve svog automobila. Obično, svatko tko uzme ključeve vrati ih na njihovo mjesto. Jednog je dana Mike uzeo auto da se odveze do knjižnice. Kada se vratio zaboravio je ključeve vratiti na vješalicu. Uvečer, dok su mu ključevi još uvijek bili u džepu, otišao je do restorana u kojem je radio. Njegova majka je medicinska sestra koja radi noćnu smjenu u bolnici. U ponoć je bila spremna da krene na posao, ali nigdje nije mogla pronaći ključeve!

Pogledala je na stolić, pa po podu, i onda počela preka-

pati po ladicama. Počela se ljutiti, "Tko nije vratio ključeve? Zakasnit ću na posao!"

Nije imala izbora nego da probudi svog muža, međutim, on nije koristio auto. "Sigurno je Mike," rekao je g. Greenberg, "ali on će doći kući tek za pola sata. Moramo pozvati taksi da te odveze na posao."

Razmislite koliko se obiteljski sklad može narušiti ukoliko stvari ne vraćamo na njihovo mjesto, i koliko jako možemo unaprijediti sklad u obitelji ako ih vraćamo. Jednom kada se naviknemo da držimo 'red' u krugu obitelji, održavat ćemo ga također i drugdje. Na primjer, vraćanjem knjige na njeno mjesto u knjižnici ili sinagogi i vraćanje uredske opreme na za to određeno mjesto u uredu.

Kontrakultura

Alter iz Kelma naučavao je da ako je osoba nemarna u svom ponašanju, te neorganizirana i nesavjesna u onome što radi, onda će ona jednako tako imati i smetene misli i stavove. To je samo po sebi problem, jer kaotične misli čine da život bude težak. No još važnija je spoznaja da unutarnji i vanjski metež utječu na našu sposobnost da na ispravan način služimo B-gu. A služiti B-gu na ispravan način sama je svrha života. Neću pretjerati ako kažem da je suština Židovskog gledišta što je to 'dobar život' da je to onaj život u ko-

jem usavršavamo svoju ulogu *eved Hašema*, B-žjeg sluga.

U Ponovljenom zakonu 34,5, Mojsija se naziva *eved Hašem*. Prvi redak u Knjizi o Jošui ponavlja ovaj izraz, ponovo nazivajući Mojsija *eved Hašem*.

Psalam 36 započinje: "Načelniku glazbenika, psalam Davida, sluga G-spodnjeg"

U Levitskom zakoniku 25,55, B-g kaže: "Jer djeca su Izraelova Moje sluga. Oni su sluga Moje, koje sam izbavio iz Egipta."

Uzdizati ulogu 'sluga' kao vrhunca duhovnog života krajnje je kontrakulturni pojam. Francuska, ruska i američka revolucija koje su usmjerile pravac ove ere, kao i nebrojeni antikolonijalni oslobodilački ratovi, svi su bili pokušaji da se zbacе režimi koji su širili porobljavanje. Takav je bio i američki građanski rat. Koliko ustava u svijetu hvale vrijednosti toga da se bude slugom?

Ali svrha je Židova da služi. Naš odgovor na B-žju zapovijed je: "Činit ćemo i slušat ćemo" (*Izlazak* 24,7). Činit ćemo dolazi na prvom mjestu. Služit ćemo.

Uskladiti svoju volju

Određeni postupci su ispravni i dobri te prokušani vremenom, makar u datom trenutku mogu postojati sumnje i protivljenja. Odluke i postupci koji se pokazuju ispravnima i dobrima odraz su *racon Hašema*,

B-žanske volje. Izazov koji se nalazi pred nama je da budemo u stanju razlučiti B-žansku volju u današnje vrijeme, bez da je unaprijed poznamo. Daljnji izazov je uskladiti svoju volju s B-žanskom voljom, tako da postanete sluga B-žji u sljedećoj aktivnosti koju ćete raditi.

Služiti na ovaj način zahtijeva da se potrebe i zahtjevi vašeg ega i navika (razmišljanja, govora, osjećaja i postupaka) ne prepuste mašti na volju. Prvo morate pronaći smjernice koje će vam pomoći razlučiti što je dobro i istinito. Nastavnici, tradicija, molitve i duboka tišina meditacije (u kojoj se može čuti glas duše) pružaju smjernice. A potom morate djelovati prema toj spoznaji, što iziskuje da se potrudite izdignuti iznad svojih vlastitih navika i onoga što vas čini zadovoljnim, kako biste se uskladili s B-žanskom voljom, dobrotom i istinom – što je mnogo veće od vašeg ega.

Umjerena urednost nužna je da biste se razvili u slugu koji se ravna prema B-žanskoj volji. Vremenom će vaši naponi, proizašli iz organiziranih postupaka biti ocijenjeni kao ispravni i dobri. Pored toga, širom

će vam se otvoriti vrata osobne sreće. Ne postoji niti jedno trajno zadovoljstvo koje se može steći slijedeći, makar i samo privremeno zadovoljavajući, želje "sićušne osobne volje." Usporedite to s Mojsijem, neusporedivim *eved Hašemom*, koji je opisan u šabatnoj *Amidi*:

Mojsije će se radovati

s darom koji mu je pripao,

jer si ga vjernim slugom

Ti nazvao.

Sretan. Sluga.

Radionica – Praktični dio

Razmislite o ideji reda u jednom od vaših glavnih životnih područja: poslu, domu, školi.

Za početak, odgovorite na sljedeća pripremna pitanja kako biste opisali i analizirali situaciju s kojom se suočavate. (Mi ćemo kao primjer uzeti radno mjesto.)

Na koji se način "red" pojavljuje kao važna karakteristika u poslu kojim se bavite i na vašem radnom mjestu?

Na koji način se pojavljuje nered?

Možete li odrediti neku praktičnu cijenu koja se plaća zbog nereda (Uzmite u obzir i cijenu koju nered ostavlja na ljudima, uključujući njihovo unutarnje trošenje).

Postoji li kakva "cijena koja

se plaća" koju biste opisali kao duhovnu cijenu?

Možete li odrediti koje su prepreke stvaranju više i kvalitetnijeg reda u vašem poslu i na radnom mjestu?

Razmotrite svoje odgovore na ova pitanja i onda prijedite na ovu aktivnost:

Odredite u čemu možete poboljšati red na vašem radnom mjestu. Budite konkretni i odredite točna područja.

Načinite popis koraka koje možete poduzeti da u svom poslu i na svom radnom mjestu stvorite više reda.

Razdijelite taj spisak prema broju dana u kojima ćete vršiti tu aktivnost. Pobrojite što ćete učiniti u nedjelju, ponedjeljak, itd.

Posebnu pažnju obratite na prepreke koje ste prepoznali da vam stoje na putu postizanja više reda, kako biste poduzeli što je potrebno da ih prevladate.

Na kraju svakoga dana, zapišite svoja iskustva u svoj Dnevnik svođenja računa s dušom. Ono što otkrijete mora vas prosvijetliti.

I ne zaboravite svoju osnovnu jutarnju izjavu. Neki prijedlozi su:

"Svaku stvar na svoje mjesto."

"Uzmi si vremena, budi precizan, raščisti svoj um."■

Iz domaćeg tiska

UBOJSTVO U WASHINGTONU

Mladi par iz izraelskog veleposlanstva ubijen u Washingtonu pred zaruke

Index, 22.5.2025.

DVOJE djelatnika izraelskog veleposlanstva ubijeno je u pucnjavi tijekom događaja u Muzeju židovske baštine Capital u Washingtonu.

Muškarac i žena ubijeni su iz vatrenog oružja u području 3. i F ulice u sjeverozapadnom dijelu grada, u blizini muzeja, ureda FBI-a i ureda američkog državnog odvjetnika.

Straga u tijeku

Glavna državna odvjetnica Pam Bondi i američka državna odvjetnica za Distrikt Columbia Jeanine Pirro bile su na mjestu pucnjave.

Odjel Metropolitanske policije odbio je komentirati rekavši da će se uskoro održati konferencija za novinare.

"Učinio sam to za Gazu": Ubojica glumio svjedoka pa priznao zločin.

Napadač koji je ubio mladi par ispred Židovskog muzeja u Washingtonu navodno je nakon zločina glumio svjedoka i čekao policiju više od 10 minuta prije nego što je priznao da je "to učinio za Gazu", izjavila je za CNN svjedokinja Sara Marinuzzi (28).

"Pucnjevi su se začuli ubrzo nakon što je događaj završio oko 21 sat. Bilo je još nekoliko hitaca, a onda je jedan muškarac dotrčao u centar. Čuvari su mu ponudili vodu i pokušali ga utješiti. Bio je vidno uznemiren i činilo se da je svjedočio pucnjavi", ispričala je Marinuzzi.

Muškarac je sam zatražio da se pozove policija. Kad su službenici stigli, rekao im je:

"Ja sam to učinio. Učinio sam to za Gazu. Sloboda Palestini!" prisjetila se svjedokinja.

Ubojica iz Washingtona je Elias Rodriguez (30). Uzvikivao je "sloboda Palestini"

Napadač je identificiran kao Elias Rodríguez (30) iz Chica-ga, koji je, prema riječima policije, nakon uhićenja uzvikivao "sloboda Palestini".

Ubijen je mladi par koji se trebao zaručiti

Dvoje ljudi koji su u srijedu navečer ubijeni u pucnjavi u blizini Židovskog muzeja Capital u Washingtonu bili su mladi par koji se trebao zaručiti, izjavio je izraelski veleposlanik u SAD-u Yechiel Leiter.

"Par koji je večeras ubijen u ime 'slobode za Palestinu' bio

je mladi par pred zarukama. Mladić je ovog tjedna kupio prsten i planirao idući tjedan zaprositi svoju djevojku u Jeruzalemu. Bili su prekrasan par", rekao je Leiter.

Trump: Mržnji i radikalizmu nema mjesta u SAD-u. Sućut žrtvama

Američki predsjednik Donald Trump uputio je sućut obiteljima dvoje djelatnika izraelskog veleposlanstva koji su ubijeni u pucnjavi u blizini Židovskog muzeja Capital u Washingtonu.■

ŽESTOKO UPOZORENJE Izrael ozbiljno zaprijetio Europi: 'Ovo ćemo napraviti ako priznate Palestinu'

Danas, 27.5.2025.

Upozorenja Izraela stižu uoči samita pod vodstvom Francuske i Saudijske Arabije koji bi se trebao održati u New Yorku u lipnju

Ministri izraelske vlade navodno su upozorili ključne europske zemlje da bi svako jednostrano priznanje palestinske države moglo potaknuti Izrael da odgovori jednostranim mjerama, poput potencijalne aneksije dijelova Zapadne obale.

Prema izvješćima od ponedjeljka, koje je u utorak prenio Ti-

mes of Israel, izraelski ministar za strateška pitanja Ron Dermer osobno je upozorio francuskog ministra vanjskih poslova Jeana-Noela Barrota i njegovu britanskog kolegu Davida Lammyja da bi Izrael mogao odgovoriti na priznanje palestinske države aneksijom Područja C Zapadne obale i legalizacijom neodobrenih naselja.

Novine Israel Hayoma u zasebnom izvješću pak navode da je ministar vanjskih poslova Gideon Sa'ar prenio sličnu poruku kolegama u Ujedinjenom Kraljevstvu, Francuskoj i

drugim zemljama. Upozorio je da će na korake protiv Izraela odgovoriti akcijama poput proširenja suvereniteta na naselja na Zapadnoj obali i dijelove doline Jordana. "Izrael će na jednostrane poteze protiv Izraela odgovoriti jednostranim potezima", navodno je kazao Sa'ar.

Samit u New Yorku

Podsjetimo, upozorenja stižu uoči samita pod vodstvom Francuske i Saudijske Arabije koji bi se trebao održati u New Yorku u lipnju. Očekuje se da će francuski predsjednik Em-

manuel Macron promovirati koordinirano priznanje palestinske državnosti.

Sjedinjene Države neće sudjelovati na samitu, dok druge europske zemlje još uvijek vijećaju. Njemačka, Češka i Mađarska navodno su među državama koje se protive jednostranom priznanju. S druge strane, Španjolska, koja je prošle godine priznala palestinsku državu i Malta, koja bi to trebala učiniti na samitu, podržavaju zemlje koje najavljuju jednostrano priznanje.■

PREISPITIVANJE STAVA Njemački dužnosnik: Izrael ima pravo na samoobranu, ali to ne opavdava baš sve

portal, 24.5.2025.

Povjerenik njemačke vlade za borbu protiv antisemitizma povao je na iskreniju raspravu o stavu zemlje prema Izraelu u jeku njezina rata u Pojasu Gaze

Njemačka smatra sigurnost Izraela i svojim "državnim pitanjem", što je fraza koja ukazuje na njemačku povijesnu odgovornost državi Izrael nakon holokausta.

Koncept poput onog da Izrael ima pravo postojati, ključan je za njemačko samorazumijevanje i odnos s Izraelom, rekao je Felix Klein u nedjeljnom izdanju dnevnih novina Frankfurter Allgemeine Zeitung u komentarima objavljenim u subotu.

No, rekao je, termin je također nejasan.

"Moramo učiniti sve u svojoj moći da očuvamo sigurnost Izraela i Židova diljem svijeta",

rekao je. "No također moramo biti jasni u tome da to ne opravdava baš sve."

Izgladnjivanje Palestinaca i namjerno pogoršavanje humanitarne situacije nema ništa s osiguravanjem prava Izraela na postojanje, rekao je.

Klein je naglasio da Izrael ima pravo na samoobranu protiv "genocidne mržnje" Hamasa, dodavši da su vojni ciljevi osloboditi izraelske taoce i boriti se s islamičkim militantima za

koje je rekao da koriste civilnu populaciju kao ljudske štitove.

Međutim, rekao je Klein, "srazmjernost toga djelovanja također se može dovesti u pitanje."

Izrael se nedavno suočio sa snažnom međunarodnom kritikom zbog svoje posljednje ofenzive u Gazi i blokiranja ulaska humanitarne pomoći u opkoljenu enklavu.■